

สิทธิและเสรีภาพของพลเมืองอเมริกัน ภายใต้หลักประชาธิปไตย

ปัญญา อุดชาชน*

บทคัดย่อ

รัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) เป็นลัทธิที่เกิดขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ และรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๙๑ โดยได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรขึ้นเพื่อให้มีฐานะเป็นกฎหมายสูงสุด การยอมรับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนและการถ่วงดุลและคานอำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจซึ่งกันและกัน รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรของแต่ละประเทศจะแสดงถึงหลักสัญญาประชาคมที่ประชาชนยินยอมสละอำนาจของแต่ละคนที่มีอยู่ตามกฎหมายธรรมชาติ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และหลักสิทธิมนุษยชน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ ที่ได้ยึดหลักการปกครองโดยความยินยอมของประชาชน โดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เช่น รัฐสภา ประธานาธิบดี เป็นต้น หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา การแสดงความคิดเห็น สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐในกระบวนการยุติธรรมเมื่อถูกกล่าวหาและสิทธิของประชาชนในการถอดถอนประธานาธิบดี (Impeachment) โดยผ่านองค์กรทางวุฒิสภา เป็นต้น รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ มีการแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว ๒๗ ครั้ง

ประเด็นที่น่าสนใจของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕ อันเนื่องมาจากหลักนิติธรรมนี้เอง ได้เกิดหลัก The Miranda warning ขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องอ่านคำเตือนก่อนที่จะจับกุมให้ผู้ต้องหาฟัง หากไม่พูดจะถือว่าการจับกุมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หลักดังกล่าวนี้ คือ

๑. คุณมีสิทธิที่จะพูดหรือไม่พูดก็ได้
๒. คำพูดของคุณจะผูกมัดในชั้นศาล
๓. คุณมีสิทธิที่จะมีทนายระหว่างถูกสอบสวน
๔. หากไม่มีทนาย เราจะจัดหาให้

* ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ๑๑ ชช.

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่สำคัญอย่างยิ่ง ทางด้านกฎหมายมหาชน โดยสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจของรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐในการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยมีจุดเด่นที่มีลักษณะสำคัญ เช่น หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายและหลักนิติธรรม หลักการแบ่งแยกอำนาจอริปไตยอย่างเด็ดขาดระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ หลักประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอริปไตย และหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

ดังนั้น จึงถือได้ว่ารัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ จึงเป็นแม่แบบของรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

คำสำคัญ: รัฐธรรมนูญนิยม, การแจ้งเตือนก่อนจับกุมผู้ต้องหา, หลักนิติธรรม, หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยศาล, เราคือประชาชนแห่งสหรัฐอเมริกา

Abstract

The Constitutionalism is the theory that affected by the Constitution of the United States of America in ๑๗๘๗ and the Constitution of France Republic in 1791 in the concept of the supremacy of law, the rights and liberties protection, the people participation and the check and balance powers. It presents to the civil law, the social contract, the natural law and the human rights in each country. The Constitution of the United States of America in ๑๗๘๗ holds the liberal democracy, rights, liberties, human rights and the equality before the law.

This Constitution is amended in twenty – seven times within ๒๒๗ years especially in the fifth amendment that sets up the rule of law so called “The Miranda Warning”. Therefore, the Constitution of the United States of America is the first of public law that consists of the check and balance powers between the federal government and the local government, the public interest, the rights and liberties protection, the equality before the law, the rule of law, the liberal democracy, the supremacy of law and the Constitutional review. Because of these reasons, the Constitution of the United States of America in 1787 is the model of the Constitution in all countries.

Key words: Constitutionalism, The Miranda warning, The Rule of Law, Judge Made Law, We are the people of the United State of America

บทนำ

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่ง ที่ควรศึกษาเกี่ยวกับลัทธิและเสรีภาพ ทั้งนี้ เนื่องจาก มีรัฐธรรมนูญที่ได้ชื่อว่าเป็นเอกสารสำคัญด้านกฎหมายมหาชน แล้วยังเป็นประเทศอภิมหาอำนาจ ที่มีประชากรอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างหลากหลาย ทั้งในด้านเชื้อชาติ ได้แก่ ชาวอเมริกัน และผู้อพยพต่างชาติ เช่น เม็กซิกัน จีน สหภาพโซเวียต ฟิลิปปินส์ อัฟริกัน และอินเดีย เป็นต้น รวมทั้งสิ้นประมาณ ๒๘๐ ล้านคน และในด้านลัทธิ เช่น ศิวชาวดำ และอื่นๆ เป็นต้น แต่ความ เป็นพหุสังคมดังกล่าวหาได้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ การเคารพกฎหมาย การมีวินัยในธรรมเนียมปฏิบัติ วิถีชีวิต ตลอดจนการพัฒนาการเมือง ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นมูลเหตุที่ผู้เขียนนำมาศึกษา

๑. รากฐานแนวความคิดว่าด้วยลัทธิและเสรีภาพ

หากพิจารณาที่มาของแนวความคิดว่าด้วยลัทธิและเสรีภาพจะมีที่มา ๓ ทาง คือ มาจากนักปรัชญาการเมือง มาจากการปฏิบัติทางการเมืองการปกครอง และมาจากรัฐธรรมนูญนิยม

๑.๑ แนวความคิดมาจากนักปรัชญาการเมือง

ปรัชญาการเมือง (Political Philosophy) หมายถึง ความพยายามที่จะทดแทนความเห็นในเรื่องธรรมชาติของสิ่งที่เป็นการเมืองที่ยังเป็นความพยายามที่จะรู้ทั้งธรรมชาติของสิ่งที่เป็นการเมือง

และระเบียบทางการเมืองที่ถูกที่ติดด้วยพร้อม ๆ กัน^๑ นักปรัชญาการเมืองที่มีอิทธิพลกับแนวความคิดในลัทธิและเสรีภาพ เช่น ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ ทฤษฎีเสรีนิยมประชาธิปไตย และทฤษฎีอนุรักษนิยม เป็นต้น

๑) ทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ เช่น เซนต์ ออกัสติน (Saint Augustin) ได้แบ่งสังคมมนุษย์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ นครของพระเจ้า (The city of god) โดยคนดีจะอาศัยอยู่ในนครนี้ และนครของโลกนี้ (The city of thin world) โดยเป็นนครของคนเลว แต่อย่างไรก็ตามสำหรับนครของโลกนี้ อำนาจทุกอย่างจะมาจากพระเจ้าทั้งหมด ผู้ปกครองมีหน้าที่ปกครองโดยการออกคำสั่งปกครองด้วยความดีและความยุติธรรมและอำนาจต้องได้รับการยอมรับจากคนในสังคม^๒ จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะปกครองในฐานะที่เป็นตัวแทนของพระเจ้ำก็ตามแต่ประชาชนยังมีสิทธิเสรีภาพในการปกครองโดยการใช้อำนาจของผู้ปกครองจะต้องเกิดจากการยอมรับของประชาชนด้วย แสดงให้เห็นว่าประชาชนมีสิทธิเสรีภาพทางการเมือง นักทฤษฎีการเมืองที่สำคัญอีกท่านหนึ่งคือ เซนต์ โทมัส อควินัส (Saint Thomas A' Aquinus) ซึ่งมีแนวความคิดได้รับอิทธิพลจากอริสโตเติล ที่กล่าวว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมมีความจำเป็นที่จะอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามกฎหมายธรรมชาติ รัฐจะออกกฎหมายที่ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติไม่ได้ ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพที่จะขัดขืนและไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หากกฎหมายที่ออกมาขัดต่อกฎหมายธรรมชาติ แสดงให้เห็นว่า

^๑ Aristotle. Politics. Benjamin Sowell (Trans ; New York : Random Howa, 1943, Book 1, ch.2.) 55.

^๒ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม ๑ (สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๓๘) ๕๑.

ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติที่พระเจ้าให้มาอยู่แล้ว การที่รัฐจะออกกฎหมายเพื่อจำกัดสิทธิเสรีภาพของประชาชนจะต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลตามธรรมชาติ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ดังนั้น จึงถือได้ว่าประชาชนมีสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติมาแล้วตั้งแต่กำเนิด ได้รับการคุ้มครองในสิทธิเสรีภาพตามธรรมชาติโดยเป็นรากฐานของการจำกัดอำนาจรัฐไม่ให้รัฐออกกฎหมายตามอำเภอใจของตนเองได้

๒) ทฤษฎีเสรีนิยมประชาธิปไตย เช่น จอห์น ล็อก (John Lock) ฌอง ฌาค รุสโซ (Jean Swan Jacques Rousseau) และมองเตสกีเออ (Montesquieu) เป็นต้น จอห์น ล็อก ได้ปฏิเสธลัทธิเทวสิทธิ์และเชื่อว่าโดยธรรมชาติมนุษย์จะมีเสรีภาพโดยสมบูรณ์ กล่าวคือ ทุกคนมีเสรีภาพจะกระทำอะไรก็ได้ภายในขอบเขตของกฎหมายธรรมชาติ เช่น สิทธิในทรัพย์สินและมีความเสมอภาคกัน จากสิทธิและเสรีภาพที่แต่ละคนมีอยู่ตามธรรมชาติ แต่ละคนจะสละสิทธิและเสรีภาพของตนเองเพื่ออยู่ภายใต้อำนาจรัฐโดยลักษณะสัญญาประชาคม (Social Contract) และขณะเดียวกันรัฐจะต้องปกครองด้วยความชอบธรรมเคารพในสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามธรรมชาติ ดังนั้น หากรัฐใช้อำนาจเกินขอบเขตตามที่ได้กำหนดไว้ประชาชนก็มีสิทธิที่จะขัดขืนการใช้อำนาจรัฐได้จากอิทธิพลตามแนวความคิดของล็อกดังกล่าวได้มีอิทธิพลต่อการปฏิวัติในอเมริกาและฝรั่งเศสต่อมาและเป็นการส่งเสริมการปกครองในระบอบเสรีนิยมประชาธิปไตย ฌอง ฌาค รุสโซ มองว่าประชาชน

ทุกคนได้มอบสิทธิและเสรีภาพของตนให้อยู่ภายใต้เจตจำนงทั่วไป (General Will) กล่าวคือ อยู่ภายใต้ประโยชน์สาธารณะของส่วนรวมและแต่ละคนจะมีภาระผูกพันกันทั้งหมดในประชาคมความเสมอภาคกัน ดังนั้น ฌอง ฌาค รุสโซ จะให้ความสำคัญกับเจตจำนงร่วมกันของประชาชน จึงส่งผลให้ประชาชนใช้สิทธิและเสรีภาพโดยตรงในรูปลักษณะการปกครองแบบประชาธิปไตยโดยตรง ส่วนมองเตสกีเออเชื่อว่าเสรีภาพในการกระทำสิ่งใดที่ปราศจากความรับผิดชอบมิใช่เสรีภาพที่แท้จริง เสรีภาพในความหมายที่แท้จริงคือเสรีภาพภายใต้กฎหมายที่อนุญาตให้กระทำในสิ่งที่ควรกระทำและห้ามกระทำในสิ่งที่ไม่ควรกระทำ" ดังนั้น รัฐจึงสามารถออกกฎหมายที่ลิดรอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ แต่การจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องเป็นกรณีจำเป็นและเหมาะสมเท่านั้น เขาจึงเชื่อมั่นในทฤษฎีการแบ่งแยกอำนาจอธิปไตย

๓) ทฤษฎีอนุรักษนิยม เช่น เอ็ดมัน เบอร์ก (Edmund Burke) ได้ให้ทรรศนะว่า หากสิทธิและเสรีภาพตามธรรมชาติไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือระเบียบของสังคมโดยสามารถทำอะไรก็ได้ตามอำเภอใจจะเป็นสิ่งที่อันตรายและไร้ค่า สิทธิและเสรีภาพที่มีคุณค่าและสมควรรักษาเอาไว้จะต้องเป็นสิทธิและเสรีภาพที่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และระเบียบของสังคม โดยสิทธิและเสรีภาพประเภทนี้เป็นสิ่งที่จะนำมาสู่ประโยชน์ของส่วนรวม เป็นสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนุญได้บัญญัติไว้ เอ็ดมัน เบอร์ก มองว่าสิทธิและเสรีภาพที่เกิดขึ้นจะต้องอยู่ในกรอบของสังคมการเมืองเท่านั้น ดังนั้น จะเห็น

^๑ จักรกฤษณ์ กาญจนศุภย์. "การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลโดยกฎหมาย" (วิทยานิพนธ์ ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔) ๓๑.

ได้ว่าเขาได้ปฏิเสธสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ ได้แก่ สิทธิตามธรรมชาตินั่นเอง ถือได้ว่าเป็นการทำทลาย ทฤษฎีธรรมชาตินิยมที่ได้ยึดถือกันมาเป็นเวลานาน

๑.๒ แนวความคิดมาจากการปฏิวัติ การเมืองการปกครอง

การปฏิวัติการเมืองการปกครองที่สำคัญ ที่ถือได้ว่าเป็นรากฐานแนวความคิดว่าด้วยสิทธิ และเสรีภาพ ได้แก่ การประกาศเอกราชและ ร่างรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ เหตุการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ดังกล่าว ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของจอห์น ล็อก เกี่ยวกับแนวความคิดเสรีนิยมประชาธิปไตยอีกทาง หนึ่ง การประกาศเอกราชและร่างรัฐธรรมนูญของ สหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ มีคำประกาศอิสรภาพ ของสหรัฐอเมริกา (The Declaration of Independence) เป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญมากทางด้านกฎหมายมหาชน ทั้งนี้ เนื่องจากได้พูดถึงการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน สาเหตุของการประกาศอิสรภาพ ของสหรัฐอเมริกามาจาก ๑๓ มลรัฐ อาณานิคม ไม่ยอมขึ้นกับอังกฤษซึ่งเป็นเมืองแม่ จึงเกิดสงคราม ขึ้นระหว่างทหารของอังกฤษกับทหารของมลรัฐ อาณานิคม สิทธิและเสรีภาพที่ได้รับการคุ้มครอง ตาม คำประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา ดังตัวอย่างดังนี้ เมื่อปรากฏว่ามีความจำเป็นที่ ประชาชนชาติหนึ่งจำเป็นต้องเลิกล้มความสัมพันธ์ ทางการเมืองที่เคยมีกับประชาชนอีกชาติหนึ่ง เพื่อ ที่จะแยกทางเดินและเป็นอิสระเท่าเทียมกับชาติ ทั้งหลายในโลก ตามสิทธิในกฎหมายธรรมชาติและ

กฎของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ เจ้า ดังนั้น จึงจำต้องประกาศ สาเหตุซึ่งทำให้ตัดสิ้นใจประกาศเอกราช เพื่อให้ มนุษยชาติทั้งหลายได้รับรู้ เราทั้งหลายเชื่อมั่นโดย ปราศจากข้อสงสัยในความจริงที่ว่า มนุษย์ทุกคน เกิดมาโดยเท่าเทียมกันและพระเจ้าผู้สร้างได้ให้สิทธิ บางประการที่ไม่อาจลบล้างได้กับมนุษย์เหล่านี้ ซึ่ง ในบรรดาสิทธิเหล่านี้มีสิทธิ ในชีวิต เสรีภาพและ สิทธิในการแสวงหาความสุข รัฐบาลทั้งหลาย ตั้งขึ้นก็เพื่อเป็นหลักประกันสิทธิเหล่านี้และอำนาจ อันเป็นธรรมชาติของรัฐบาลทั้งหลายนั้นก็มาจากความ ยินยอมของผู้อยู่ใต้ปกครองทุกครั้ง ที่รูปแบบการ ปกครองใดก็ตามกลับทำลายจุดมุ่งหมายดังกล่าว แล้วนี้ ประชาชนมีสิทธิที่จะเปลี่ยนรูปแบบการ ปกครองนั้นหรือทำลายเสีย แล้วสถาปนารูปแบบ การปกครองใหม่ขึ้นตามหลักการและรูปแบบที่ ประชาชนเห็นว่า เหมาะสมที่สุดที่จะก่อให้เกิดความ มั่นคงและผาสุกได้...^๕ จะเห็นได้ว่า จากตัวอย่าง ข้อความของคำประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกา ได้พูดถึงสิทธิตามธรรมชาติ ความเท่าเทียมกัน ความยินยอม ที่จะอยู่ภายใต้ปกครองและสิทธิที่จะ ล้มล้างรัฐบาลหากรัฐบาลไม่มีความชอบธรรม แล้ว สถาปนารัฐบาลใหม่ขึ้นมา หลักการต่าง ๆ ดังกล่าว นี้ย่อมสะท้อนให้เห็นถึงการมีสิทธิและเสรีภาพของ ปัจเจกชนตามธรรมชาติอย่างแท้จริง

ร่างรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ เป็นเอกสารทางกฎหมายที่มีความสำคัญ อย่างยิ่งภายหลังจากมีคำประกาศอิสรภาพของ สหรัฐอเมริกา เมื่อสงครามระหว่างอังกฤษและ มลรัฐอาณานิคมของสหรัฐอเมริกาได้สิ้นสุดลง ได้มี

^๕ บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม ๑. (สำนักพิมพ์นิติธรรม, ๒๕๓๔) ๖๖-๖๗.

การจัดทำรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาโดยได้ทำการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นในปี ค.ศ. ๑๗๘๗ และได้มีการประกาศใช้ในเวลาต่อมา รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้รับรองสิทธิต่างๆ หลายประการ ดังจะเห็นได้ว่าเหตุผลของการร่างรัฐธรรมนูญได้กล่าวว่าเราประชาชนแห่งสหรัฐเพื่อที่จะจัดตั้งสหภาพที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อที่จะสถาปนาความยุติธรรมเพื่อที่จะประกันความสงบภายใน เพื่อที่จะทำให้นั่นคงซึ่งเสรีภาพที่ได้รับมาแต่ตัวของตนเองและชนชั้นหลัง จึงได้บัญญัติและสถาปนารัฐธรรมนูญฉบับนี้ไว้สำหรับสหรัฐอเมริกา...^๔ รัฐธรรมนูญดังกล่าวได้บัญญัติให้มีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนพลเมืองอเมริกันหลายประการ เช่น การออกกฎหมายลงโทษผู้กระทำความผิดโดยมิได้มีการพิจารณาคดีในศาล (Bill of Attainder) หรือออกกฎหมายที่มีผลย้อนหลัง (Expost Facto Law) ไม่ได้ ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้ทำการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยมิให้มิทาสหรือการรับใช้โดยไม่สมัครใจในสหรัฐและในปี ค.ศ. ๑๘๖๘ รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้ทาสมีฐานะเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกา ทำให้ทาสได้มีสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งในฐานะเป็นพลเมืองของสหรัฐอเมริกาได้ นอกจากนี้เพื่อไม่ให้รัฐบาลรวมอำนาจเบ็ดเสร็จ รัฐธรรมนูญยังได้แบ่งแยกอำนาจออกเป็น ๓ ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ โดยได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของมองเตสกีเออ โดยมี ๓ องค์การ เป็นผู้ใช้อำนาจได้แก่ รัฐบาล รัฐบาล และศาล ตามลำดับ

จากคำประกาศอิสรภาพของสหรัฐอเมริกาและรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ ดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นถึงความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ หลังจากความยินยอมของประชาชน หลักการแบ่งแยกอำนาจ อธิปไตยและการถ่วงดุลอำนาจ ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

๑.๓ แนวความคิดมาจากรัฐธรรมนูญนิยม

รัฐธรรมนูญนิยม (Constitutionalism) เป็นลัทธิที่เกิดขึ้นโดยได้รับอิทธิพลจากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ และรัฐธรรมนูญของฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๙๑ โดยได้มีการจัดทำรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรขึ้นเพื่อให้มีฐานะเป็นกฎหมายสูงสุด การยอมรับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนและการถ่วงดุลและคานอำนาจขององค์กรที่ใช้อำนาจซึ่งกันและกัน รัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรของแต่ละประเทศจะแสดงถึงหลักสัญญาประชาคมที่ประชาชนยินยอมสละอำนาจของแต่ละคนที่มีอยู่ตามกฎหมายธรรมชาติ หลักการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และหลักสิทธิมนุษยชน ดังจะเห็นได้จากรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ ที่ได้ยึดหลักการปกครองโดยความยินยอมของประชาชน โดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน เช่น รัฐสภา ประธานาธิบดี เป็นต้น หลักการคุ้มครองสิทธิและ

^๔ กุลพล พลวัน, สิทธิมนุษยชนกับสหประชาชาติ : ที่มาของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, (๒๕๒๗) ๑๙.

เสรีภาพของประชาชนตามหลักสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา การแสดงความคิดเห็น สิทธิที่จะได้รับการคุ้มครองจากรัฐ ในกระบวนการยุติธรรมเมื่อถูกกล่าวหาและสิทธิของประชาชนในการถอดถอนประธานาธิบดี (Impeachment) โดยผ่านองค์กรทางวุฒิสภา เป็นต้น

๒. หลักประชาธิปไตย

ประกอบด้วย แนวความคิดประชาธิปไตย ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตย ความหมายและรูปแบบของประชาธิปไตย และลักษณะของประชาธิปไตย

๒.๑ แนวคิดประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย (Democracy) คำว่า ประชาธิปไตย มีความหมายกว้างที่สุดซึ่งก่อให้เกิด การถกเถียงและความสับสนอยู่เสมอ การให้ คำอธิบายง่ายๆ เช่น วาทะของประธานาธิบดี อับราฮัม ลินคอล์น ประธานาธิบดีของประเทศ สหรัฐอเมริกาที่ว่า ประชาธิปไตยเป็น “การ ปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อ ประชาชน”^๖ แนวความคิดประชาธิปไตยสมัยใหม่ เกิดขึ้นในศตวรรษที่ ๑๗ เมื่อพ้นสมัยกลาง (Middle Ages) และเข้าสู่สมัยเรอเนซอง (Renaissance) และยุคฟื้นฟูปฏิรูป (Reformation) โดยพื้นฐานสำคัญของแนวความคิดประชาธิปไตย สมัยใหม่มีลักษณะดังนี้

๑) การมีศรัทธาในความสามารถของ มนุษย์ในสติปัญญา การรู้จักใช้หลักเหตุผล การยึด หลักเหตุผลด้วยวิธีการทดสอบค้นหาคำตามแบบ

วิทยาศาสตร์ ตลอดจนการมองมนุษย์ในแง่ที่ว่า สามารถร่วมมือกันทำงานเพื่อความสุขส่วนรวมได้ ความคิดในเรื่องเหตุผลนี้มาจากข้อคิดเห็นของ จอห์น ล็อก (John Locke) ที่เรียกว่า ความรู้ทั้งหลายทั้งปวงของเราได้มาจากประสบการณ์ ในโลกนี้ ไม่มีความจริง อันเดียวที่เป็นสัจธรรม สมบูรณ์แบบ (Absolute Truth) แต่สิ่งที่เราเรียกว่า “ความจริง” นั้นสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ มี ลักษณะชั่วคราว และขึ้นอยู่กับ การตรวจสอบดูว่า เป็นจริงหรือไม่ มิใช่ยึดมั่นอยู่ว่าเป็นความจริง ตลอดกาลโดยไม่ตั้งข้อสงสัย

๒) ความเชื่อในความเป็นอิสระและ เสรีภาพของมนุษย์ ความคิดที่สนับสนุนเสรีภาพ ทางด้านต่างๆ เช่น เสรีภาพในการเลือกใช้ชีวิต เสรีภาพทางการแสดงความคิดเห็นทางการพูด การพิมพ์โฆษณาเผยแพร่ การประชุม การรวมกลุ่ม จัดตั้งเป็นสมาคม ฯลฯ ดังที่ จัง แจค รูโซ (Jean Jaques Rousseau) เขียนไว้ในหนังสือ The Social Contract ว่า “การสละละทิ้งเสรีภาพ เท่ากับเป็นการสละละทิ้งความเป็นคน เท่ากับการ ยอมเสียสิทธิของมนุษยชน และแม้แต่หน้าที่ของเรา การสละละทิ้งเช่นนี้เป็นการขัดต่อธรรมชาติ ของมนุษย์ การที่นำเอาเสรีภาพทั้งหลายออกไป จากเจตจำนงของคนก็เท่ากับการนำเอาศีลธรรม ออกไปจากการกระทำของคนนั่นเอง”^๗

๓) การยอมรับให้ความเท่าเทียมกันของ คน หมายถึงความเสมอภาคตามกฎหมายและ ทางการเมือง คนทุกคนควรได้รับการปฏิบัติจาก

^๖ ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย (๒๕๑๙) ๑-๑๔.

^๗ Jean Jacques Rousseau. The Social Contract, translated and Introduced by Maurice Cranston (London: Penguin Books, 1968). ๕๒ อ้างถึงใน ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์. ๗.

เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมาย โดยเท่าเทียมกัน และมีสิทธิเสรีภาพทางการเมือง และโอกาสต่างๆ ที่จะใช้ชีวิตในสังคมอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ กำเนิด เพศ หรือฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม ความเสมอภาคนี้หมายถึง การได้รับโอกาสในการแสวงหาการศึกษา การทำงาน ที่เท่าเทียมกันด้วย

๔) อำนาจอสูงสุดในการปกครอง ในการตัดสินใจสำคัญๆของสังคมอยู่ที่อำนาจอสูงสุดมาจากปวงชน (Popular Sovereignty) เมื่อมีการเสนอความคิดที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ย่อมจะมีความหมายว่าประชาชนก็คือรัฐ โดยมีการมอบอำนาจอให้กับตัวแทน เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือองค์การ เช่น รัฐสภา เป็นต้น

๕) อำนาจอันชอบธรรมในการปกครองของรัฐบาลเกิดจากความยินยอม (Consent) ของประชาชน แนวความคิดเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ การปกป้องสิทธิเสรีภาพของมนุษย์โดยรัฐบาลที่มาจากความยินยอมของคนในสังคม เพื่อดำเนินการปกครองตามจุดมุ่งหมายอย่างเดียว คือการคุ้มครองสิทธิในด้านต่างๆ ที่คนมีมาแต่เดิมก่อนที่จะเข้ามายอมอยู่ใต้อำนาจการปกครองโดยมีที่มาจากทฤษฎีว่าด้วยกฎธรรมชาติ (Natural Law)

๖) สิทธิในการคัดค้านและล้มล้างรัฐบาล (The right to dissent the right to revolt) เนื่องจากรัฐเป็นเพียงอุปกรณ์ที่ช่วยให้คนในสังคมบรรลุถึงความสุขสมบูรณ์และรัฐอยู่ได้โดยมีวัตถุประสงค์

ประสงค์ในการคุ้มครองชีวิตทรัพย์สินและช่วยให้คนสามารถแสวงหาความสุขได้ ดังนั้น ประชาชนจึงมีสิทธิเต็มที่ในการต่อต้านรัฐบาลที่ไม่ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายดังกล่าว เมื่อใดที่ผู้ปกครองละเลยหรือไม่สามารถที่จะช่วยรักษาหรือส่งเสริมสิทธิต่างๆของคนที่ในสังคมก็เท่ากับว่ารัฐบาลหรือผู้ปกครองนั้นไม่ได้ทำหน้าที่อันควร ประชาชนย่อมมีสิทธิหรือเป็นหน้าที่ที่จะล้มล้างเปลี่ยนแปลงผู้ปกครองเสียใหม่ ดังที่ จอห์น ล็อก (John Locke) เขียนไว้ว่า

“เมื่อใดที่ผู้ออกกฎหมายพยายามที่จะแย่งและทำลายสิทธิของประชาชนเท่ากับว่า ผู้ออกกฎหมายนั้นนำตัวเข้าไปสู่สภาพสงครามกับประชาชน ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนก็จะไม่ให้ความเชื่อฟังอีกต่อไป และมีสิทธิที่จะนำเอาเสรีภาพดั้งเดิมของเขากลับคืนมาใหม่ และโดยการจัดตั้งสภาผู้แทนราษฎรใหม่ตามที่เห็นสมควร เพื่อให้ความมั่นคงและปลอดภัยซึ่งเป็นจุดหมายในการเข้ามาอยู่ร่วมกันในสังคม”^๔

๒.๒ ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตย

๑) ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐ เช่น

(๑) ฌอง โบแดง (Jean Bodin) นักนิติปรัชญาชาวฝรั่งเศส เป็นผู้คิดทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตย (Theory of Sovereignty) โดยได้อธิบายไว้ในหนังสือสาธารณรัฐใน ๖ บรรพ (Six livres de la Rpublique) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้^๕

^๔ John Locke, Second Treatise of Civil Government, edited by J.W. Gough (London: Basil Blackwell 1960) อ้างในชยันนันท สมุทวนิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์. หน้า ๑๐.

^๕ วิษณุ เครืองาม, ความรู้เบื้องต้นทางปรัชญา (๒๕๓๐) ๒๒๑-๒๒๒.

(๑.๑) อำนาจอธิปไตยคืออำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศ ตามความหมายนี้ แสดงว่า โบแดงต้องการจะลบล้างแนวความคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับทฤษฎีว่าด้วยความมีอำนาจอสูงสุดของพระผู้เป็นเจ้าของ (The Supremacy) เพราะตามทฤษฎีนี้ ผู้ใช้อำนาจอสูงสุดมีอำนาจอสิ้นพันเกินไปจนไม่มีขอบเขตจำกัด เช่น พระผู้เป็นเจ้าของย่อมมีอำนาจอทั่วสากลโลก พระสันตะปาปาย่อมมีอำนาจอทั่วอาณาจักรทั้งปวง แต่โบแดงต้องการจะจำกัดอำนาจอสูงสุดเพียงแค่การปกครองในประเทศนั้นๆ เท่านั้น ที่โบแดงอธิบายเช่นนี้ เพราะโบแดงต้องการเข้าใจความหมายของคำว่า “รัฐ” เป็นอย่างดีและต้องการจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง “รัฐ” กับ “รัฐอธิปไตย” ของรัฐนั้นๆ เท่านั้น โดยไม่เกี่ยวกับรัฐอื่น

(๑.๒) อำนาจอธิปไตยเป็นของรัฐ (Sovereignty belongs to the State) โบแดงได้คำอธิบายองค์ประกอบข้อหนึ่งของรัฐที่ว่า รัฐต้องมีอำนาจอธิปไตย ฉะนั้น โบแดงจึงสรุปว่า อำนาจอธิปไตยย่อมเป็นของรัฐมิใช่ของราษฎร

(๑.๓) ผู้ใช้อำนาจอธิปไตยควรเป็นพระมหากษัตริย์ซึ่งทรงเป็นรัฐอธิปไตย (Sovereign) เพราะพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของรัฐและผู้มีอำนาจอทั้งหลาย

(๑.๔) รัฐอธิปไตย คือ ผู้มีอำนาจอสูงสุดในแผ่นดิน สามารถออกคำสั่งให้ราษฎรปฏิบัติตามได้ แต่ตนไม่อยู่ใต้คำสั่งของผู้ใด (majestas est summa in civis ac subditog legibusque solute potestas) นอกจากนั้นโบแดงยังได้อธิบาย

อีกด้วยว่า “ยอมเป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่า สาระสำคัญของความเป็นรัฐอธิปไตยของกษัตริย์... คือ การมีอำนาจอตรากฎหมายบังคับใช้แก่พลนิกรทั้งหลายโดยไม่คำนึงว่า พลนิกรเหล่านั้นยินยอมหรือหาไม่... ถ้าจะให้รัฐอธิปไตยปกครองรัฐได้อย่างถูกต้องดีงามแล้ว จำต้องให้รัฐอธิปไตยอยู่เหนือกฎหมาย”

ความเห็นนี้ได้รับการยอมรับอย่างมากในทางกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งถือว่าความเป็นอิสระเป็นหัวใจสำคัญของต้นกำเนิดแห่งรัฐและนำมาซึ่งหลักว่าด้วยการไม่แทรกแซงกัน และรัฐจะยอมตกอยู่ภายใต้อำนาจออื่นได้ก็เพราะความสมัครใจของรัฐนั่นเอง เช่น การยอมรับในอำนาจอพิจารณาพิพากษาของศาลโลกในปัญหาระหว่างประเทศ แนวความคิดนี้มีที่มาจากการพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของประเทศฝรั่งเศสที่เน้นถึงความมีอำนาจอเหนือของกษัตริย์ต่อเจ้าศักดินาและความเป็นอิสระของราชบัลลังก์จากอำนาจอทางศาสนา^{๑๐}

(๒) **ฌ็อง ฌาค รูสโซ (Jean Jaques Rousseau)** นักนิติปรัชญาชาวสวิสเซอร์แลนด์ และต่อมาย้ายมาพำนักในฝรั่งเศส ได้เขียนหนังสือเรื่อง สัญญาประชาคม (Social Contract) โดยถือว่า รัฐเกิดจากคนหลายคนมาอยู่รวมกัน โดยแต่ละคนสละสิทธิและเสรีภาพของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ และรัฐจะเป็นผู้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของคนส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่รวมกัน ซึ่งเรียกว่า ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ สำหรับกฎหมายนั้นต้องมาจากเจตจำนงร่วมของประชาชน

^{๑๐} โบคิน พลกุล และ ชาญชัย แสงวงศ์, หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น (๒๕๔๙) ๕๑.

และมีผลบังคับใช้กับคนทั่วไป นอกจากนี้ กฎหมายเท่านั้นที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลได้ ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติถือว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนที่ไม่อาจโอนให้กับผู้แทนได้ ดังนั้น แนวความคิดของรูสโซจึงเป็นหลักของ **ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy)**^{๙๙} สำหรับในด้านกฎหมาย รูสโซ มีความคิดว่า กฎหมายคือ เจตจำนงของประชาชนในชาติซึ่งแสดงออก ร่วมกัน เนื่องจากเมื่อปวงชนจะออกกฎหมายในเรื่องใด ราษฎรย่อมแสดงเจตจำนงออกมาว่าจะออกกฎหมายในเรื่องนั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ และมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ใช่บังคับเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง รูสโซให้ความสำคัญการออกกฎหมายโดยเจตนารมณ์ร่วมกันมี ๒ วิธีคือ วิธีแรก ประชาชนออกเอง หรือวิธีที่สอง มีผู้เสนอแล้วให้ประชาชนออกเสียงเป็นประชามติ

ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยดังกล่าว ส่งผลให้เกิดระบอบการปกครองสมบูรณาญาสิทธิราชย์ขึ้น และถือได้ว่าเป็นหลักกฎหมายมหาชนทั้งภายในและระหว่างประเทศที่สำคัญหลักการหนึ่งในระยะต่อมา

๒) ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ เช่น

(๑) จอห์น ล็อก (John Locke) นักนิติปรัชญาชาวอังกฤษ ได้เขียนหนังสือเรื่อง หนังสือสองเล่มว่าด้วยการปกครอง (Two Treatises of

Government) โดยเห็นว่า กฎหมายเป็นเครื่องมือคุ้มครองสิทธิตามธรรมชาติ กฎหมายเกิดจากเหตุผล กฎหมายที่ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติ กฎหมายนั้นจะถูกยกเลิกโดยรัฐบาล ส่วนการปกครองนั้นเห็นว่า เสรีภาพเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานของระบอบการปกครองและสถาบันทางการเมือง ถูกสร้างขึ้นเพื่อคุ้มครองเสรีภาพ ดังนั้น แนวความคิดของล็อกจึงถือว่าเป็นผู้ให้กำเนิดลัทธิเสรีนิยมประชาธิปไตย (Democratic Liberalism) นอกจากนี้ จอห์น ล็อก ยืนยันว่าเสรีภาพเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานของระบอบการปกครองและสร้างสถาบันทางการเมืองขึ้นมาคุ้มครองเสรีภาพ ประกอบด้วย ดังนี้

๑. ต้องใช้หลักเสียงส่วนใหญ่

๒. ต้องมีการแยกหน้าที่ขององค์กร โดยแยกเป็นการออกกฎหมายโดยฝ่ายนิติบัญญัติ การปฏิบัติตามกฎหมายโดยฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการ และการทำความสัมพันธ์ระหว่างประเทศโดยฝ่ายบริหาร ทั้งนี้ อำนาจออกกฎหมายกับอำนาจปฏิบัติตามกฎหมายต้องแยกองค์กรใช้อำนาจออกจากกันโดยเด็ดขาด ส่วนอำนาจปฏิบัติตามกฎหมายและการทำความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเกี่ยวข้องกันได้ จอห์น ล็อก สรุปว่าอำนาจทุกชนิดในสังคมมีข้อจำกัด ข้อจำกัดที่สำคัญของอำนาจ คือ การคุ้มครองเสรีภาพและกรรมสิทธิ์ ดังนั้น ถือได้ว่า จอห์น ล็อก เป็นผู้ให้กำเนิดลัทธิปัจเจกชนนิยมและเสรีนิยม^{๑๐๐}

^{๙๙} บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม ๑: วิวัฒนาการทางปรัชญาและลักษณะของกฎหมายมหาชนยุคต่างๆ (๒๕๓๘) ๕๗.

^{๑๐๐} เพิ่งอ้าง ๕๕.

(๒) ซีเอเยส (Sisy) นักนิติปรัชญาชาวฝรั่งเศสได้เขียนหนังสือเรื่องความเรียงเกี่ยวกับอภิสิทธิ์ (Essai sur les privileges) และอะไรคือสามัญชน (Qu'est – ce que le Tiers Etat ?) เป็นผู้คิดทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติ โดยถือว่าชาติ (Nation) เกิดขึ้นจากการรวมกันของคนทุกคน เจตนารมณ์ของชาติจึงเป็นเจตนารมณ์ที่ชอบด้วยกฎหมายและเจตนารมณ์ของชาติอาจมอบให้ผู้แทนไปสร้างรัฐธรรมนูญเพื่อก่อตั้งองค์การทางการเมืองในการปกครองประเทศ ดังนั้นแนวความคิดของซีเอเยสจึงเป็นหลักของประชาธิปไตยโดยอ้อม (Indirect Democracy) ซีเอเยส ถือว่าชาติมีอยู่ก่อนสิ่งอื่นใดและเป็นที่มาของทุกสิ่งเจตนารมณ์ของชาติจึงเป็นเจตนารมณ์ที่ชอบด้วยกฎหมายและชาติเกิดขึ้นจากการรวมกันของพลเมืองทุกคน สามัญชนคือคนทุกคนซึ่งรวมเป็นชาติเท่านั้นที่ออกกฎหมายได้โดยผ่านสภาที่ผู้แทนสามัญมีจำนวนเป็นสัดส่วนกับจำนวนที่แท้จริงของสามัญชนในชาติ ดังนั้น เจตนารมณ์ของชาติจะแสดงออกได้ก็แต่โดยชาติโดยผ่านผู้แทนของชาติที่ได้รับเลือกจากประชาชน และเมื่อผู้แทนของชาติได้รับเลือกแล้ว จะไม่ใช่ผู้แทนของราษฎรที่เลือกแต่เป็นผู้แทนของชาติ จึงมีความเป็นอิสระไม่ถูกผูกมัดโดยสัญญาใด ๆ กับประชาชนผู้เลือกแต่มีอิสระที่จะทำแทนชาติได้เต็มที่

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของชาติดังกล่าว ได้ส่งผลให้เป็นที่ยอมรับในหลาย ๆ ประเทศ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐ

ฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๘ และรัฐธรรมนูญแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ค.ศ. ๑๙๕๙ เช่น รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๙๕๘ มาตรา ๓ วรรคแรก บัญญัติว่า หลักของอำนาจอธิปไตย คืออำนาจอธิปไตยเป็นของชาติเป็นของประชาชนซึ่งใช้โดยผ่านทางผู้แทนหรือโดยการออกเสียงประชามติ (Referendum)^{๑๓} เป็นต้น

๓) ทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ด้วยอิทธิพลของการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๗๘๙ แนวความคิดที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนได้แพร่หลายไปสู่ประเทศต่าง ๆ โดยยอมรับว่าอำนาจอธิปไตยหรืออำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของประชาชนมิใช่อยู่กับคนใดคนหนึ่งแต่เพียงผู้เดียว แต่ด้วยสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ประชาชนทุกคนย่อมไม่สามารถเข้าร่วมกันใช้อำนาจอธิปไตยทุกคนได้ จึงมีการเลือกผู้แทนของตนเองโดยมอบอำนาจและความไว้วางใจให้กับผู้แทน ดังนั้นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรจึงเป็นหลักที่สำคัญของทฤษฎีอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln) ประธานาธิบดีคนที่ ๑๖ ของสหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตยว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดยประชาชนและเพื่อประชาชน ในพิธียกย่องวีรชนในสงครามกลางเมือง เมื่อวันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๘๖๓ ณ สุสานแห่งชาติเกตตีสเบิร์ก (The Gettysburg National Cemetery)

^{๑๓} เพิ่งอ้าง ๖๒.

ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนดังกล่าวมีปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญหลายประเทศ เช่น รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐอิตาลี ค.ศ. ๑๙๕๔ บัญญัติว่า อิตาลีเป็นสาธารณรัฐประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ บัญญัติว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

๒.๓ ความหมายและรูปแบบของประชาธิปไตย^{๑๔}

๑) คำว่าประชาธิปไตยแปลมาจากภาษาอังกฤษคำว่า Democracy คำว่า Democracy มีรากศัพท์มาจากภาษากรีก ๒ คำรวมกัน คือ Demo แปลว่า ประชาชน และ Kratei แปลว่า การปกครอง เมื่อรวมกันแล้ว Demokratein คือ การปกครองโดยประชาชน ดังนั้น ประชาธิปไตย จึงมาจากคำว่า ประชา แปลว่า ประชาชน และ อธิปไตย แปลว่า อำนาจสูงสุด

๒) โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) ชาวออสเตรีย ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยในหนังสือ Capitalism Socialism and Democracy ว่า วิธีจัดระบบที่มีลักษณะเป็นสถาบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจทางการเมืองที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองนั้น

ได้อำนาจมาโดยวิธีการต่อสู้แข่งขันเพื่อให้ได้คะแนนเสียงของประชาชน

๓) โรเบิร์ต ดาห์ล (Robert Dahl) ชาวอเมริกัน ได้ระบุถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยในหนังสือ Polyarchy : Participation and Opposition ว่าต้องมีลักษณะ ดังนี้

- (๑) ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
- (๒) ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับเลือกตั้ง
- (๓) ผู้นำทางการเมืองมีสิทธิที่จะลงแข่งขันในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้การสนับสนุนและคะแนนเสียงจากประชาชน

(๔) มีการเลือกตั้งที่เสรีและมีความยุติธรรม

(๕) ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งเป็นสมาคม

(๖) ประชาชนมีเสรีภาพที่จะแสดงออกได้แก่ พูด อ่าน เขียน และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูล

(๗) ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูล แหล่งอื่นนอกจากข่าวสารของราชการ

(๘) สถาบันที่มีอำนาจอันชอบธรรมในการกำหนดนโยบายสาธารณะต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชนหรือการออกเสียงประชามติ^{๑๕}

ดังนั้น ประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุด ประชาชน มีส่วนร่วมในการปกครองโดยผ่านตัวแทนด้วยวิธีการเลือกตั้งทั้งในการเลือกตั้งระดับ ชาติและระดับท้องถิ่น

^{๑๔} Chinyang Li, The Tao Encounters the West (1999) 165.

^{๑๕} Arend Lijphart. Patterns of Democracy (1999) 48 - 49.

๔) รูปแบบของประชาธิปไตย รูปแบบของประชาธิปไตยแบ่งออกได้เป็น ๒ รูปแบบ คือ^{๑๖} (๑) ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) (๒) ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน (Representative democracy)

(๑) ประชาธิปไตยโดยตรง (Direct Democracy) ประชาธิปไตยโดยตรงเกิดขึ้นได้ในชุมชนเล็ก ๆ ในสมัยกรีกโบราณ ซึ่งสามารถจะเรียกประชุมประชาชนทุกคนได้และลงมติโดยการชูมือหรือโดยวิธีอื่น เช่น การนำก้อนหินไปใส่ในภาชนะบรรจุชายหรือขวา หรือเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย จำนวนก้อนหินคือคะแนนเสียงซึ่งถือว่าเป็นประชาธิปไตยโดยตรง กระบวนการประชาธิปไตยโดยตรงที่มีการเรียกประชุมบุคคลที่เกี่ยวข้องที่มีจำนวนไม่มาก เช่น ประมาณ ๑๐๐-๒๐๐ คน มีการอภิปรายถกเถียง จากนั้นก็ลงคะแนนเสียงเพื่อหาข้อยุติ จึงถือได้ว่าเป็นประชาธิปไตยโดยตรง แต่ถ้าชุมชนขนาดใหญ่ เช่น จังหวัด หรือประเทศชาติ การใช้ระบบประชาธิปไตยโดยตรงจะกระทำไม่ได้ ต้องใช้ลักษณะประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน

(๒) ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน (Representative democracy) ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทน เกิดจากข้อเท็จจริงว่าจะให้คนเป็นจำนวนมากมาประชุมกันเพื่อตัดสินใจนโยบายไม่สามารถกระทำได้ ดังนั้นจึงต้องใช้วิธีเลือกตั้งตัวแทนหรือผู้แทนของตนเข้าทำ

หน้าที่แทนตนในรัฐสภา เมื่อผู้แทนของตนทำหน้าที่ในการออกกฎหมายจะเท่ากับว่าตนทำหน้าที่ด้วย โดยผ่านตัวแทนที่ตนได้มอบหมายให้ความไว้วางใจ ประชาธิปไตยโดยการเลือกตั้งตัวแทนมี ๓ ระบบ คือระบบรัฐสภา ระบบประธานาธิบดี และระบบรัฐสภากึ่งประธานาธิบดี ระบบรัฐสภามีอังกฤษเป็นแม่แบบ ส่วนระบบประธานาธิบดีมีสหรัฐอเมริกาเป็นแม่แบบ และระบบกึ่งรัฐสภากึ่งประธานาธิบดีมีฝรั่งเศสเป็นแม่แบบ โดยแต่ละระบบจะมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกัน แต่ที่สำคัญทั้ง ๓ ระบบ จะมีพรรคการเมืองที่เป็นสถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน

๒.๔ ลักษณะของประชาธิปไตย

๑) แนวความคิดและหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยมีหลักการอยู่ ๒ ประการคือ หลักการที่ว่า การตัดสินใจของหมู่คณะภายใต้การควบคุมของปวงประชา และหลักการของสิทธิเสมอภาคในการดำเนินการควบคุม^{๑๗} การที่จะจัดว่าอะไรเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ จึงขึ้นอยู่กับหลักการทั้งสองประการดังกล่าวว่าจะได้รับการเคารพยึดถือเพียงใด แต่หากมองในแง่ของอุดมการณ์และหลักการแล้ว ลักษณะสำคัญของประชาธิปไตย มีดังนี้^{๑๘}

(๑) ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นผู้ทรงอำนาจสูงสุด

(๒) รัฐบาลได้อำนาจมาจากประชาชน หรือโดยความยินยอมของประชาชน

^{๑๖} ลิขิต ธีรเวคิน. ลัทธิเสรีนิยมกับระบอบประชาธิปไตยตัวแทน (๒๕๓๗) ๓ - ๔.

^{๑๗} ม.ร.ว. พุทธิสาดน ชุมพล. ไขข้อสงสัยประชาธิปไตย (๒๕๕๑) ๑ - ๒.

^{๑๘} อมร รักษาสิทธิ์ และคณะ. อุดมการณ์ หลักการ และแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ (๒๕๔๓) ๓๒-๓๓.

(๓) ในประเทศขนาดใหญ่ในสมัยใหม่ ที่ต้องใช้ประชาธิปไตยทางอ้อมนั้นจะต้องมีการเลือกตั้งผู้แทนและพนักงานของรัฐอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม โดยประชาชนสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งได้อย่างอิสระ

(๔) สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ตัดสินใจทางการเมืองหรือวางนโยบายสาธารณะ ต้องตั้งขึ้นด้วยวิถีทางแห่งการแข่งขันเพื่อให้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบจากประชาชน

(๕) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตลอดเวลาผ่านกลไกต่างๆ หรือใช้สิทธิที่จะแสดงบทบาทต่างๆ ได้โดยตรง

(๖) รัฐบาลต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ประชาชนมีสิทธิติชมควบคุมการทำงานของรัฐบาลตลอดเวลา และมีสิทธิ์เปลี่ยนแปลงรัฐบาลตามวิธีการที่กำหนดไว้

(๗) อำนาจในการปกครองประเทศต้องไม่อยู่ในกำมือของคนคนเดียวหรือกลุ่มเดียว ต้องมีการแบ่งอำนาจปกครองประเทศอย่างน้อยในระดับหนึ่ง

(๘) รัฐบาลต้องมีอำนาจจำกัด มีการแบ่งและกระจายอำนาจ มีการตรวจสอบและถ่วงดุล หรือคานอำนาจซึ่งกันและกัน

(๙) หน้าที่หลักของรัฐบาลคือการส่งเสริม บังคับจรรยาบรรณ เสรีภาพ ความเสมอภาค มาตรฐานภาพของพลเมือง

(๑๐) การตัดสินใจสำคัญต้องเป็นไปตามเสียงข้างมาก โดยคำนึงถึงสิทธิของฝ่ายข้างน้อย

(๑๑) ประชาชนมีความเสมอภาคกันในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความเสมอภาคในสายตาของกฎหมาย และควรมีโอกาสเท่าเทียมกันในด้านต่างๆ ทุกคนมีศักดิ์ศรีและไม่มีใครมีอภิสิทธิ์เหนือผู้อื่น

(๑๒) ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพต่าง ๆ อย่างกว้างขวางโดยรัฐบาลให้หลักประกันและคุ้มครองการใช้สิทธิเสรีภาพเหล่านั้นอย่างน้อยในสิทธิเสรีภาพพื้นฐานที่สำคัญ

(๑๓) ประชาชนต้องมีอิสระในการพูด การพิมพ์ การแสดงความคิดเห็น การร่วมชุมนุม การตั้งพรรคการเมืองเพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จริงและอย่างมีข้อมูลข่าวสาร

(๑๔) รัฐบาลต้องใช้หลักการปกครองโดยกฎหมาย หรือหลักนิติธรรมไม่ใช้อำนาจตามอำเภอใจ เช่น บุคคลจะถูกจับกุมคุมขังหรือถูกลงโทษได้ก็เฉพาะเมื่อมีกฎหมายกำหนดว่ามีความผิด และจะต้องได้รับการพิจารณาโดยรวดเร็วเปิดเผยโดยคณะตุลาการที่ไม่ลำเอียง ฯลฯ

๒) หลักการของประชาธิปไตย หากมองในแง่ของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยแล้ว อาจสรุปได้ว่ามีหลักการที่สำคัญ ดังนี้^{๑๔}

(๑) หลักอำนาจอธิปไตย เป็นของมวลชนหรือมาจากประชาชน

(๒) หลักสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(๓) หลักการปกครองของกฎหมาย (The Rule of Law)

^{๑๔} วิชัย ตันศิริ, วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย (๒๕๔๔) ๓๐๒ - ๓๑๖.

(๔) หลักการแยกอำนาจและการคานอำนาจ

๓. สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่บัญญัติรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรและรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกายังเป็นต้นแบบของรัฐธรรมนูญสมัยใหม่ให้กับหลายประเทศในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพของประชาชนรวมทั้งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของโลกที่ได้นำความคิด ทฤษฎีการเมืองต่าง ๆ มาสังเคราะห์และออกแบบโครงสร้างการเมืองการปกครองให้เหมาะสมกับประเทศ^{๑๐} ผู้เขียนได้แบ่งการนำเสนอเป็นเนื้อหาของรัฐธรรมนูญ (Constitution Context) เดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (Constitution Amendment)

๓.๑ เนื้อหาของรัฐธรรมนูญ กล่าวคือรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ ได้ประกาศใช้ในปี ค.ศ. ๑๗๘๙ จนถึงปัจจุบัน ค.ศ. ๒๐๑๔ มีอายุนานถึง ๒๒๗ ปี แรกเริ่มดั้งเดิมมีเนื้อหาเพียง ๗ มาตราเท่านั้น ประกอบด้วย

มาตรา ๑ ข้อที่ ๑ กำหนดเรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของสภาองเกรสโดยให้ทำหน้าที่ทางนิติบัญญัติ ซึ่งประกอบไปด้วยสภาสูง (Senate) และสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives)

มาตรา ๑ ข้อที่ ๒ ถึงข้อที่ ๗ เป็นการกำหนดจำนวนผู้แทนในแต่ละสภา คุณสมบัติ ของผู้ที่จะเป็นผู้แทน การเลือกสมาชิกสภาองเกรส กระบวนการที่ใช้ในการตรารัฐบัญญัติ วิธีการพิจารณาถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐให้พ้นจากตำแหน่ง (Impeachment)

มาตรา ๑ ข้อที่ ๙ และข้อที่ ๑๐ เป็นบทจำกัดอำนาจบางอย่างของสภาองเกรสและมลรัฐต่าง ๆ

มาตรา ๒ ข้อที่ ๑ ถึงข้อที่ ๔ เป็นการจัดตั้งองค์กรฝ่ายบริหาร กำหนดอำนาจฝ่ายบริหาร โดยให้เป็นอำนาจของประธานาธิบดี รวมทั้งคุณสมบัติของผู้ที่จะเป็นประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี วิธีการเลือกตั้ง การสาบานตนเข้ารับตำแหน่ง วิธีการและข้อกำหนดอันเป็นมูลฐานที่จะทำให้ประธานาธิบดีพ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๓ ข้อที่ ๑ เป็นการกำหนดอำนาจตุลาการให้อยู่กับศาลสูงแห่งสหรัฐอเมริกา และศาลชั้นรองอื่น ๆ ตามที่สภาองเกรสเห็นสมควรจัดตั้งขึ้น

มาตรา ๓ ข้อที่ ๒ การกำหนดอำนาจของฝ่ายตุลาการและขอบเขตอำนาจของศาลชั้นต้น และขอบเขตอำนาจของศาลอุทธรณ์และการฎีกาของศาลสูง

มาตรา ๔ กำหนดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมลรัฐต่าง ๆ ที่พึงมีต่อกันและความสัมพันธ์ระหว่างมลรัฐทั้งหลายกับรัฐบาลกลาง

^{๑๐} ประเสริฐ สุขสบาย นักกฎหมายกฤษฎีกา ๘ ว เรียบเรียงจากรายงานการศึกษาวิจัยเรื่องกฎหมายที่มีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ, โดยมูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย.

มาตรา ๔ ข้อที่ ๑ การยอมรับและศรัทธาต่อสิทธิที่บุคคลได้มาโดยกฎหมายระหว่างมลรัฐ (Full Faith and Credit)

มาตรา ๔ ข้อที่ ๒ การให้เอกสิทธิ (Privileges) และความคุ้มครองพลเมืองของมลรัฐอื่นๆ และการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างมลรัฐต่าง ๆ

มาตรา ๔ ข้อที่ ๓ บทบัญญัติว่าด้วยการรับมลรัฐใหม่เข้ามารวมอยู่ในสหพันธรัฐด้วยอำนาจการตัดสินใจของสภาคองเกรสในการจัดการเกี่ยวกับดินแดนและทรัพย์สินอื่น ๆ

มาตรา ๔ ข้อที่ ๔ การที่รัฐบาลกลางจะต้องเป็นผู้ดูแลว่าทุกมลรัฐต้องมีการปกครองแบบสาธารณรัฐ การคุ้มครองมลรัฐต่าง ๆ ให้ปลอดภัยจากการรุกรานภายนอก และการที่รัฐบาลกลางจะช่วยเหลื่อมมลรัฐต่าง ๆ ในการระงับความไม่สงบเรียบร้อยภายในแต่ละมลรัฐ

มาตรา ๕ ว่าด้วยการแก้ไขรัฐธรรมนูญรวมทั้งวิธีการดำเนินการในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๖ เป็นผลของการประกาศใช้รัฐธรรมนูญเช่นเรื่องหนี้สิน สัญญา และอื่น ๆ คักดิ์สูงสุดของกฎหมายซึ่งกำหนดให้รัฐธรรมนูญกฎหมายและสนธิสัญญาของสหรัฐอเมริกาเป็นกฎหมายสูงสุดในแผ่นดิน และผู้พิพากษาทั้งหลายในมลรัฐต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตามโดยไม่ต้องจำเนียงว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นภายในแต่ละมลรัฐจะกำหนดไว้ในทางตรงกันข้ามหรือไม่ก็ตาม ในมาตรา ๖ นี้กำหนดต่อไปว่าฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการ

ของสหรัฐอเมริกาหรือของมลรัฐต่าง ๆ ต้องสาบานตน (Oath) ในการเข้ารับตำแหน่งและจะต้องสับสนุนรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา ๗ มาตราสุดท้าย เกี่ยวกับการให้สัตยาบันรัฐธรรมนูญ

๓.๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา

การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกาถูกบัญญัติไว้ในหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญ (Article v Amendment of Constitution) โดยการเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญดำเนินได้ ๒ กรณี คือ กรณีแรกโดยรัฐสภา (The Congress) ด้วยคะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของทั้งสองสภาเสนอ และกรณีที่สองโดยรัฐสภาของมลรัฐจำนวน ๒ ใน ๓ ขึ้นไปของหลาย ๆ มลรัฐประชุมเพื่อเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญจะสมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อได้รับการให้สัตยาบันจากสภาของมลรัฐตั้งแต่ ๓ ใน ๔ ของมลรัฐทั้งหมดได้ให้สัตยาบัน ด้วยเหตุนี้การให้สัตยาบันของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญของแต่ละครั้งจึงใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกัน

๓.๒.๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๑ เกี่ยวกับเสรีภาพทางศาสนาและการเมือง (Religions and political freedom) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. 1791 กล่าวคือ รัฐสภาจะตรากฎหมายสถาปนาศาสนาไม่ได้ หรือจะตรากฎหมายห้ามการปฏิบัติศาสนกิจไม่ได้ หรือจะตัดทอนเสรีภาพในการพูด การตีพิมพ์ หรือการที่ประชาชนจะชุมนุมโดยสงบ และการร้องทุกข์ต่อรัฐบาลเพื่อขจัดความทุกข์ร้อนของประชาชนไม่ได้

๓.๒.๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒ เกี่ยวกับสิทธิในการถืออาวุธ (Right to bear arm) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ กองกำลังอาสาสมัครที่มีวินัยดีเป็นสิ่งจำเป็นในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ ดังนั้น สิทธิของประชาชนที่จะมีและถืออาวุธจะต้องไม่ถูกล่วงละเมิด

๓.๒.๓ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓ เกี่ยวกับการไม่ให้ทหารเข้าพักในบ้าน (Quartering soldiers) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ การห้ามทหารเข้ามาพักในบ้านในยามสงบเด็ดขาดโดยปราศจากการยินยอมของเจ้าของบ้าน แม้กระทั่งในยามสงครามก็ตาม แต่อาจยกเว้นได้ตามบทบัญญัติของกฎหมาย

๓.๒.๔ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๔ เกี่ยวกับการห้ามค้นและยึดสิ่งของโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ (Unreasonable searches and seizures) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ สิทธิของประชาชนในการรักษาความปลอดภัยของตนเอง บ้านเรือน เอกสารและสิ่งของ จะต้องไม่ถูกค้นหรือถูกยึดโดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ รวมทั้งหมายค้น เว้นแต่มีเหตุผลเพียงพอโดยการสาบานหรือการยืนยันและระบุสถานที่ที่จะค้น รวมถึงระบุการจับบุคคลและยึดสิ่งของอย่างชัดเจน

๓.๒.๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕ เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หลักนิติธรรม และค่าชดเชยที่เป็นธรรม (Criminal actions – Provisions concerning – Due process of law and just compensation dances) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑

กล่าวคือ การดำเนินคดีอาญาจะกระทำมิได้ถ้าไม่ผ่านกระบวนการพิจารณาจากคณะลูกขุนใหญ่ เว้นแต่กรณีที่เกิดขึ้นในกองทัพบก กองทัพเรือ หรือ กองกำลังอาสาสมัครในขณะสงครามหรือ ในขณะที่มีภัยอันตรายต่อสาธารณะ นอกจากนั้นบุคคลจะต้องไม่ถูกพิจารณาโทษในเรื่องเดียวกัน ๒ ครั้ง บุคคลจะต้องไม่เป็นพยานกล่าวโทษตนเองในคดีอาญา บุคคลจะไม่ถูกกีดกันหรือถูกกีดรอนสิทธิเสรีภาพโดยปราศจากหลักนิติธรรม และเมื่อทรัพย์สินถูกนำไปใช้ประโยชน์สาธารณะแล้ว ย่อมได้รับค่าชดเชยที่เป็นธรรม

ประเด็นที่น่าสนใจของการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๕ อันเนื่องมาจากหลักนิติธรรมนี้เอง ได้เกิดหลัก The Miranda Warning ขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องอ่านคำเตือนก่อนที่จะจับกุมผู้ต้องหาฟัง หากไม่พูดจะถือว่าการจับกุมไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หลักดังกล่าวนี้ คือ

๑. คุณมีสิทธิที่จะพูดหรือไม่พูดก็ได้
๒. คำพูดของคุณจะถูกมัดในชั้นศาล
๓. คุณมีสิทธิที่จะมีทนายระหว่างถูกสอบสวน
๔. หากไม่มีทนาย เราจะจัดหาให้

The Miranda Warning นี้ ได้ชื่อมาจากคดีที่นายเออเนสโต มิแรนดา ชาวอริโซนา อายุ ๒๓ ปี ถูกจับที่บ้านตนเองในข้อหาลักพาและข่มขืนสตรี ครั้งแรกมิแรนดาปฏิเสธ แต่หลังจากถูกสอบสวน ๒ ชั่วโมง เขาก็สารภาพและลงนามในหนังสือสารภาพว่าได้กระทำผิดจริง เขาถูกตัดสินลงโทษจำคุก คดีนี้ไปถึงศาลฎีกาสหรัฐใน ค.ศ. ๑๙๖๖ ศาลฎีกาสหรัฐพิพากษาว่าตำรวจทำผิดละเมิดสิทธิใน

บทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญที่ ๕ โดยไม่ได้แจ้งให้
มิแรนดาทราบถึงสิทธิที่จะไม่พูดและสิทธิที่จะมีทนาย
ในระหว่างการให้การสอบสวน ศาลฎีกาสหรัฐ
พิพากษาให้ปล่อยตัวนายมิแรนดา ตั้งแต่นั้นมา
ตำรวจในสหรัฐจะมีใบคำเตือนมิแรนดาติดตัวเอาไว้
อ่านให้ผู้ต้องหาฟังทุกครั้งที่มีการจับกุมตัวผู้ต้องหา

The Miranda Warning

Police Department

STANDARD POLICE INTERROGATION CARD

WARNING TO BE GIVEN ACCUSED

We are questioning you concerning
the crime of (state specific crime).

We have a duty to explain to you and to
warn you that you have the following legal
rights :

- A. You have a right to remain silent and
do not have to say anything at all.
- B. Anything you say can and will be used
against you in court.
- C. You have a right to talk to a lawyer of
your own choice before we ask you any
questions, and also to have a lawyer
here with you while we ask questions.
- D. If you cannot afford to hire a lawyer,
and you want one, we will see that you
Have one provided to you free of charge
before we ask you any questions.
- E. If you are willing to give us a statement.
You have a right to stop any time you
wish.

**๓.๒.๖ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๖** เกี่ยวกับสิทธิของผู้ที่ถูกกล่าวหา (Rights
of the accused) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ.
๑๗๙๑ กล่าวคือ กระบวนการฟ้องร้องทางอาญา
ทุกคดี ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธิได้รับการพิจารณาคดี
ในศาลโดยเปิดเผยและรวดเร็ว โดยมีคณะลูกขุน
ที่เป็นกลางในเขตหรือมลรัฐที่เกิดคดีอาญา ผู้ถูก
กล่าวหาต้องได้รับการแจ้งข้อกล่าวหาโดยละเอียด
มีสิทธิเจอลูกขุนที่กล่าวหาตน มีสิทธิเรียกพยาน
ฝ่ายตนมาให้การและมีสิทธิที่จะมีทนายว่าความให้

**๓.๒.๗ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๗** เกี่ยวกับสิทธิการมีคณะลูกขุนในคดีแพ่ง
(Trial by Jury in Civil Cases) โดยได้รับการให้
สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ ตามกฎหมาย
Common Law ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินราคาเกิน
๒๐ เหรียญสหรัฐ คู่กรณีมีสิทธิที่จะมีคณะลูกขุน
ดำเนินคดี เมื่อคณะลูกขุนได้พิจารณาคดีไปแล้ว
ห้ามมิให้ศาลสหรัฐอื่นใดไปพิจารณาคดีอีก

**๓.๒.๘ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๘** เกี่ยวกับการประกันตัวและการลงโทษ
(Bail - Punishment) โดยได้รับการให้สัตยาบัน
ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ ห้ามตั้งราคาประกันไว้สูงเกิน
เหตุ การปรับก็ห้ามปรับจนเกินเหตุ และห้าม
ลงโทษด้วยวิธีการที่ทารุณโหดร้ายและผิดปกติ

**๓.๒.๙ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๙** เกี่ยวกับสิทธิที่ควรมีอยู่ของพลเมือง
(Rights retained by people) โดยได้รับการให้
สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ สิทธิที่รัฐธรรมนูญ
บัญญัติไว้ให้กับพลเมืองแล้วนั้น ห้ามนำมาตีความที่
จะยกเลิกหรือลดลงโดยเด็ดขาด

๓.๒.๑๐ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๑๐ เกี่ยวกับอำนาจที่สงวนไว้ให้มลรัฐและประชาชน (Powers reserved to states or people) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ อำนาจใดที่มีได้มอบให้รัฐบาลสหรัฐ และมีได้ห้ามให้บรรดามลรัฐที่มีอยู่ อำนาจทั้งหลายเหล่านี้ย่อมต้องเป็นของมลรัฐและประชาชน

๓.๒.๑๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๑๑ เกี่ยวกับการจำกัดอำนาจตุลาการศาลสหรัฐ (Suits against states-Restriction of Judicial Power) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๗๙๑ กล่าวคือ อำนาจของฝ่ายตุลาการสหรัฐจะไม่ครอบคลุมไปถึงคดีความที่พลเมืองสหรัฐหรือพลเมืองของมลรัฐ รวมทั้งพลเมืองของต่างประเทศมาฟ้องร้องต่อมลรัฐได้

๓.๒.๑๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๑๒ เกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี (Election of the President and Vice-President) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๘๐๔ กล่าวคือ คณะผู้เลือกตั้งจะประชุมพร้อมกันในมลรัฐของตนเองและลงคะแนนเสียงเลือกประธานาธิบดีกับรองประธานาธิบดี ซึ่งคนหนึ่งในสองตำแหน่งนี้จะต้องไม่อาศัยอยู่ในมลรัฐเดียวกัน การลงคะแนนเสียงต้องกำหนดไว้ในบัตรลงคะแนนแต่ละใบว่าเลือกประธานาธิบดีใบหนึ่งและเลือกรองประธานาธิบดีอีกใบหนึ่ง เมื่อได้ผลการเลือกตั้งออกมาแล้วก็ให้คณะผู้เลือกตั้งลงนามรับรองและส่งมอบโดยฉันทของส่งต่อรัฐบาลสหรัฐ โดยส่งถึงประธานวุฒิสภา ประธานวุฒิสภาจัดเรียกประชุมทั้งวุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเปิดและนับคะแนนทั้งหมด ผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุดสำหรับ

ตำแหน่งประธานาธิบดีจะได้เป็นประธานาธิบดี แต่ต้องเป็นคะแนนเสียงข้างมาก หากไม่มีผู้ใดได้คะแนนเสียงข้างมากก็ให้สภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้เลือกประธานาธิบดีจากรายชื่อของผู้ที่ได้คะแนนสูงสุดไม่เกิน ๓ คน โดยให้ทุกมลรัฐมีคะแนนเสียงเพียงคะแนนเดียวเท่านั้น การลงคะแนนเสียงนั้นจะทำได้อีกต่อเมื่อมีจำนวนมลรัฐที่เข้าร่วมประชุมตั้งแต่สองในสามขึ้นไป และใช้คะแนนเสียงข้างมาก ถ้าสภาผู้แทนราษฎรไม่สามารถเลือกประธานาธิบดีได้จนกระทั่งวันที่ ๔ ของเดือนมีนาคม ก็ให้รองประธานาธิบดีปฏิบัติหน้าที่เป็นประธานาธิบดีเช่นในกรณีที่ประธานาธิบดีตายหรือปราศจากความสามารถตามรัฐธรรมนูญ สำหรับผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงมากที่สุดในตำแหน่งรองประธานาธิบดีและโดยคะแนนเสียงข้างมากก็เป็นรองประธานาธิบดี หากไม่มีผู้ใดได้รับคะแนนเสียงข้างมากก็ให้วุฒิสภาเลือกรองประธานาธิบดีจากรายชื่อของผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด ๒ คน องค์กรประชุมในการเลือกตั้งนี้ต้องมีจำนวนตั้งแต่สองในสามของจำนวนวุฒิสภาทั้งหมดและเลือกรองประธานาธิบดีโดยคะแนนเสียงข้างมาก อนึ่ง บุคคลที่ไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนในการเป็นประธานาธิบดีก็ย่อมไม่มีสิทธิที่จะได้เป็นรองประธานาธิบดีแห่งสหรัฐด้วย

๓.๒.๑๓ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๑๓ เกี่ยวกับการเลือกทาส (Slavery prohibited) และอำนาจในการรักษากฎหมายของบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ (Power to enforce amendment) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๘๖๕ กล่าวคือ ห้ามการมีทาสและการเกณฑ์แรงงานภายในเขตอำนาจของสหรัฐ เว้นแต่เป็นการลงโทษอาชญากรรมตามกฎหมายเท่านั้น รวมถึง

รัฐสภามีอำนาจที่จะบังคับใช้มาตรานี้ โดยการตราเป็นกฎหมายตามความเหมาะสม

๓.๒.๑๔ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๔ เกี่ยวกับสิทธิพลเมืองสหรัฐ (Citizens of the United States) การแบ่งสัดส่วนและลดจำนวนผู้แทนราษฎร (Representatives-Power to reduce apportionment) การขาดคุณสมบัติดำรงตำแหน่ง (Disqualification to hold office) หนี้สาธารณะ หนี้และค่าเสียหายจากการจลาจล (Public debt not to be questioned-Debts of the Confederacy and claims not to be paid) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๘๖๘ บทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๔ นี้ ต้องเป็นบทที่สำคัญที่สุดในรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาเพราะรองรับสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค (The Equality) และหลักวิถีทางที่ถูกต้องตามกฎหมาย (Due Process of Law) ซึ่งหมายถึง กระบวนการและวิถีทางตามกฎหมายที่การปฏิบัติใด ๆ จะต้องปฏิบัติตามกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น ปี ค.ศ. ๑๙๕๔ ระหว่าง Linda Brown และ Board of Education เนื่องจาก Linda Brown เด็กหญิงผิวดำถูกปฏิเสธมิให้เข้าเรียนเกรด ๕ ในโรงเรียนเมือง Topeka มลรัฐ Kansas ศาลสูงสุดสหรัฐตัดสินว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากขัดกับหลักความเสมอภาค

๓.๒.๑๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๕ เกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้งของพลเมืองจากเชื้อชาติและสีผิว (Right of Citizens to vote-Race or color not to disqualify) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๘๗๐ กล่าวคือ สหรัฐหรือมลรัฐใดจะปฏิเสธหรือตัดสิทธิที่จะออกเสียงเลือกตั้งของ

พลเมืองสหรัฐเนื่องจากเชื้อชาติ สีผิว หรือเงื่อนไขเคยเป็นข้าราชการใช้มาก่อนไม่ได้

๓.๒.๑๖ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๖ เกี่ยวกับภาษีเงินได้โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๑๓ กล่าวคือ รัฐสภา (The Congress) มีอำนาจกำหนดและเก็บภาษีเงินได้ไม่ว่าจะมีแหล่งที่มาอย่างไร โดยไม่ต้องแบ่งส่วนระหว่างมลรัฐต่าง ๆ และไม่ต้องคำนึงถึงสำมะโนประชากรหรือการนับจำนวนพลเมืองอย่างไร

๓.๒.๑๗ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๗ เกี่ยวกับที่มาจำนวนคะแนนเสียงและคุณสมบัติสมาชิกวุฒิสภา โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๑๓ กล่าวคือ วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิกจากแต่ละมลรัฐ ๆ ละ ๒ คน ดำรงตำแหน่งคราวละ ๖ ปี โดยแต่ละคนมีคะแนนเสียงได้ ๑ เสียงสำหรับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาเหมือนกับคุณสมบัติผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภานิติบัญญัติของมลรัฐ

๓.๒.๑๘ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๘ เกี่ยวกับการห้ามของมึนเมา (National prohibition-Intoxicating liquors) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๑๙ กล่าวคือ ภายหลังจากการให้สัตยาบันแล้ว ให้ถือว่าการผลิต การขาย การขนส่งภายใน การนำเข้าหรือส่งออก ซึ่งเครื่องดื่มของมึนเมาภายในสหรัฐหรือดินแดนในอำนาจของสหรัฐเพื่อการบริโภคถือเป็นการกระทำที่ต้องห้าม

๓.๒.๑๙ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๙ เกี่ยวกับสิทธิสตรีออกเสียงเลือกตั้ง (Women Suffrage) โดยได้รับการให้สัตยาบัน

ค.ศ. ๑๙๒๐ กล่าวคือ สหรัฐหรือมลรัฐใดจะปฏิเสธหรือตัดสิทธิหรือออกเสียงเลือกตั้งของพลเมืองสหรัฐอันเนื่องมาจากเพศไม่ได้

๓.๒.๒๐ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๒๐ เกี่ยวกับวาระการดำรงตำแหน่งของฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ (Executive and Legislative departments-terms of elective officers) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๓๓ กล่าวคือ วาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีสิ้นสุดลงเวลาที่เที่ยงของวันที่ ๒๐ มกราคม และวาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดเวลาที่เที่ยงของวันที่ ๓ มกราคมแห่งปีที่วาระการดำรงตำแหน่งเหล่านี้ควรจะสิ้นสุดลงแม้ว่ามาตรานี้จะไม่ได้รับการให้สัตยาบัน และให้วาระการดำรงตำแหน่งของผู้สืบทอดเริ่มต้นต่อไป

๓.๒.๒๑ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๒๑ เกี่ยวกับการยกเลิกบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๘ (Repeal of Eighteenth Amendment) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๓๓ กล่าวคือ ให้ยกเลิกบทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๑๘

๓.๒.๒๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๒๒ เกี่ยวกับสมัยดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดี (Terms of Office of the President) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๕๑ กล่าวคือ บุคคลใดจะได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเกินกว่าสองครั้งไม่ได้ และบุคคลใดเมื่อดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีหรือรักษาการในตำแหน่งประธานาธิบดีเกินกว่าสองปีในวาระดำรง

ตำแหน่งของผู้อื่นที่ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีแล้ว จะได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีเกินกว่าอีกหนึ่งครั้งไม่ได้ มาตรานี้ไม่มีผลบังคับใช้แก่บุคคลที่ได้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีอยู่แล้ว ในขณะที่รัฐสภาได้เสนอมาตรานี้อยู่และจะบังคับใช้มาตรานี้ป้องกันบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีหรือรักษาการในตำแหน่งประธานาธิบดีอยู่แล้วไม่ให้ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งประธานาธิบดีต่อไปจนครบวาระที่เหลืออยู่ไม่ได้

๓.๒.๒๓ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๒๓ เกี่ยวกับผู้ออกเสียงเลือกตั้งเขต District (Representation in the electoral college to the District of Columbia) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๖๑ กล่าวคือ ให้เขต District อันเป็นที่ตั้งรัฐบาลแห่งสหรัฐ มีอำนาจวิธีการตามที่รัฐสภากำหนด ผู้มีหน้าที่เลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีให้มีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวมกันตามที่เขต District จะพึงมีในรัฐสภาเสมือนเป็นมลรัฐหนึ่ง แต่จะต้องมีไม่เกินจำนวนผู้มีหน้าที่เลือกตั้งของมลรัฐที่มีพลเมืองน้อยที่สุด ผู้มีหน้าที่เลือกตั้งของเขต District นี้ เป็นจำนวนเพิ่มเติมผู้มีหน้าที่เลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งจาก มลรัฐต่าง ๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่เลือกตั้งของเขต District นี้ ได้รับแต่งตั้งจากมลรัฐให้มาร่วมประชุมในเขต District และกระทำหน้าที่ที่ตั้งที่บัญญัติไว้ในบทแก้ไขเพิ่มเติมบทที่ ๑๒

๓.๒.๒๔ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญครั้งที่ ๒๔ เกี่ยวกับคุณสมบัติผู้เลือกตั้ง (Qualifi-

cation of electors) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๖๔ กล่าวคือ สหรัฐและมลรัฐใดจะปฏิเสธ หรือรอนสิทธิประชาชนแห่งสหรัฐในอันที่จะออกเสียงเลือกตั้งขั้นต้น หรือการเลือกตั้งอื่นเพื่อเลือกประธานาธิบดีหรือรองประธานาธิบดี หรือเพื่อเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรัฐสภา ด้วยเหตุที่เป็นผู้ขาดชำระภาษีเลือกตั้งหรือภาษีอื่นมิได้

๓.๒.๒๕ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๕ เกี่ยวกับการสืบทอดตำแหน่งประธานาธิบดี (Succession to Office of President) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๖๗ กล่าวคือ กรณีประธานาธิบดีถูกถอดถอนออกจากตำแหน่ง ตาย หรือลาออก ให้รองประธานาธิบดีดำรงตำแหน่งประธานาธิบดี

๓.๒.๒๖ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๖ เกี่ยวกับสิทธิเลือกตั้งของผู้มีอายุ ๑๘ ปี (Eighteen year old voting rights) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๗๑ กล่าวคือ สหรัฐและมลรัฐจะปฏิเสธหรือรอนสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนที่มีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไปมิได้

๓.๒.๒๗ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๒๗ เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวข้องกับอัตราเงินเดือน (The Compensation) โดยได้รับการให้สัตยาบัน ค.ศ. ๑๙๕๒ กล่าวคือ กฎหมายใดๆ อันเกี่ยวข้องกับอัตราเงินเดือนของสมาชิกวุฒิสภา และสภาผู้แทนราษฎรจะมีผลบังคับใช้ไม่ได้ จนกว่าภายหลังการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสมัยต่อไป

๔. ขอบเขตสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองอเมริกันภายใต้หลักประชาธิปไตย

๔.๑ คำปรารภ (Preamble) ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗

คำประกาศอิสรภาพของชาวอเมริกัน (The Declaration of Independence) ค.ศ. ๑๗๗๖ ได้มีอิทธิพลต่อคำปรารภของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ โดยมีประโยคที่แสดงความรู้สึกของคนอเมริกันว่าตนเองเป็นพวกเดียวกันถึงแม้จะอยู่ต่างมลรัฐ มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ สีผิว ภาษาและวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากคำปรารภ ดังนี้

“เราประชาชนแห่งสหรัฐ เพื่อจะก่อตั้งสหภาพให้สมบูรณ์มากขึ้น สถาปนาความยุติธรรมรักษาความสงบภายใน จัดหาการป้องกันประเทศส่งเสริมสวัสดิการโดยทั่วไป และสร้างความมั่นคงในเสรีภาพอันศักดิ์สิทธิ์แก่พวกเราและอนุชนรุ่นหลังต่อไป จึงบัญญัติและสถาปนารัฐธรรมนูญนี้ขึ้นสำหรับสหรัฐอเมริกา”

ด้วยความสำคัญของคำปรารภของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาดังกล่าว คำพิพากษาของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. ๑๘๑๙ คดี Mc Culloch Maryland โดยนาย John Marshall ประธานศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้อ้างคำปรารภในคำพิพากษาดังกล่าว การกระทำของรัฐบาลกลาง (Federal Government) สามารถลบล้างการกระทำของรัฐบาลมลรัฐ (State Government) ได้ จึงถือได้ว่าเป็นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคนอเมริกัน

๔.๒ บิล อ็อฟ ไรท์ : บทแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ๑๐ บทแรก (Bill of Rights : Amendments 1-10)

บิล อ็อฟ ไรท์ เป็นสิทธิของพลเมืองอเมริกันที่ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนโดยเป็นบทของการแก้ไขรัฐธรรมนูญ ๑๐

บทแรก และได้รับการให้สัตยาบันพร้อมกันในปี ค.ศ. ๑๗๙๑ นอกจากบิล อ็อฟ ไรท์ ทั้ง ๑๐ มาตรานี้แล้ว ยังมีบทแก้ไขรัฐธรรมนูญต่อ ๆ มา จึงถือได้ว่าทั้งบิล อ็อฟ ไรท์ และการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญต่อมาเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของอเมริกันเช่นเดียวกัน ซึ่งสามารถสรุปขอบเขตสิทธิและเสรีภาพได้ดังนี้

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ	มาตรา	ประเด็น
ครั้งที่ ๑ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๑	<ul style="list-style-type: none"> - เสรีภาพในการนับถือศาสนา - เสรีภาพในการพูด - เสรีภาพในการร่วมชุมนุมกันโดยสงบ - เสรีภาพในการยื่นร้องทุกข์ต่อรัฐบาล
ครั้งที่ ๒ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๒	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิและเสรีภาพในการถือศาสตราวุธ
ครั้งที่ ๓ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๓	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิและเสรีภาพในเคหสถาน
ครั้งที่ ๔ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๔	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิและเสรีภาพในความปลอดภัยทางร่างกาย - สิทธิและเสรีภาพในทรัพย์สิน
ครั้งที่ ๕ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๕	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิที่จะถูกพิจารณาคดีด้วยคณะลูกขุน - สิทธิและเสรีภาพในการได้รับความคุ้มครองการลงโทษซ้ำในความผิดเดียวกันจากรัฐไม่ได้ - สิทธิและเสรีภาพในการไม่ถูกบังคับให้กลับคำให้การตนเองในคดีอาญา
ครั้งที่ ๖ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๖	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิและเสรีภาพในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วและเปิดเผย
ครั้งที่ ๗ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๗	<ul style="list-style-type: none"> - สิทธิและเสรีภาพในการได้รับการพิจารณาคดีจากลูกขุนแล้วจะมีการพิจารณาใหม่เป็นอย่างอื่นไม่ได้

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ	มาตรา	ประเด็น
ครั้งที่ ๘ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๘	- สิทธิที่จะไม่ได้รับการลงโทษอย่างโหดร้ายและทารุณหรือผิดปกติวิสัย
ครั้งที่ ๙ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๙	- สิทธิในการตีความรัฐธรรมนูญจะตีความไปในการลิดรอนสิทธิของผู้อื่นไม่ได้
ครั้งที่ ๑๐ ปี ค.ศ. ๑๗๘๗-๑๗๙๑	๑๐	- สิทธิที่รัฐธรรมนูญมิได้มอบหมายไว้ให้เป็นของสหรัฐแต่ให้เป็นของมลรัฐและประชาชน
ครั้งที่ ๑๓ ปี ค.ศ. ๑๘๖๕	๑๓	- สิทธิและเสรีภาพในหลักประกันความไม่เป็นทาสโดยไม่มีข้อยกเว้น
ครั้งที่ ๑๔ ปี ค.ศ. ๑๘๖๕	๑๔	- สิทธิในการได้รับความคุ้มครองว่ามลรัฐจะออกกฎหมายใดๆ ที่เป็นการตัดทอนเอกสิทธิ์หรือความคุ้มครองของสหรัฐไม่ได้
ครั้งที่ ๑๕ ปี ค.ศ. ๑๘๗๐	๑๕	- สิทธิในหลักประกันเรื่องเชื้อชาติและสีผิว
ครั้งที่ ๑๙ ปี ค.ศ. ๑๙๒๐	๑๙	- สิทธิและเสรีภาพในการออกเสียงเลือกตั้งโดยไม่มี การกีดกันทางเพศ
ครั้งที่ ๒๐ ปี ค.ศ. ๑๙๓๓	๑	- วาระการดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี
ครั้งที่ ๒๑ ปี ค.ศ. ๑๙๓๓	๒	- การห้ามการขนส่งหรือนำเข้าเครื่องต้มของมีนเมา
ครั้งที่ ๒๒ ปี ค.ศ. ๑๙๕๑	๑	- การดำรงตำแหน่งของประธานาธิบดีเกินกว่า ๒ ครั้งไม่ได้
ครั้งที่ ๒๓ ปี ค.ศ. ๑๙๖๑	๑	- ผู้มีหน้าที่เลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีในเขต District
ครั้งที่ ๒๔ ปี ค.ศ. ๑๙๖๔	๑	- การรอนสิทธิประชาชนแห่งสหรัฐในการออกเสียงมิได้

การแก้ไขรัฐธรรมนูญ	มาตรา	ประเด็น
ครั้งที่ ๒๕ ปี ค.ศ. ๑๙๖๗	๑ และ ๒	- การลืบทอดตำแหน่งประธานาธิบดี และรองประธานาธิบดี
ครั้งที่ ๒๖ ปี ค.ศ. ๑๙๗๑	๑	- สิทธิผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่มีอายุ ๑๘ ปี
ครั้งที่ ๒๗ ปี ค.ศ. ๑๙๙๒	๑	- อัตราเงินเดือนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

๕. วิเคราะห์รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาที่มีอิทธิพลต่อรัฐธรรมนูญไทย

๕.๑ หลักนิติธรรม (The Rule of Law)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๕ และครั้งที่ ๑๔ ได้วางหลักสำคัญที่เรียกว่า หลักนิติธรรม (The Rule of Law) หรือคกุนิติกระบวนการ (Due Process of Law) เช่น สิทธิในกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น กล่าวคือบุคคลมีสิทธิเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็วและทั่วถึง มีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาอย่างถูกต้อง รวดเร็วและ เป็นธรรม ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา จำเลย และพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือที่จำเป็นและเหมาะสมจากรัฐ ได้รับความค้ำคอบแทน ค้ำคอตแทน และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นด้วยความเป็นธรรม นอกจากนั้นในคดีอาญามีสิทธิได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความที่เรียกว่า Miranda Warning โดยเนื้อหาของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาดังกล่าวมีปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนที่ ๔ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มาตรา ๓๐ ถึงมาตรา ๔๐

กรณีดังกล่าวรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖ เรื่องพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๖ มาตรา ๓๗ มาตรา ๓๘ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ ซึ่งบัญญัติให้บรรดาพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าเป็นพยานหลักฐานและเอกสารที่รับฟังได้ตามกฎหมายนั้น เป็นบทบัญญัติที่มีได้กำหนดรายละเอียด ขั้นตอน และกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งพยานหลักฐาน แต่เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้จำเลยต้องถูกผูกมัดตามพยานหลักฐานและเอกสารที่ได้มาจากการสืบพยานของโจทก์ในศาลต่างประเทศที่จำเลยไม่มีโอกาสตรวจหรือรับทราบพยานหลักฐานหรือต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ แม้ว่าการรับฟังพยานหลักฐานของศาลต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ และมาตรา ๒๒๗/๑ ที่บัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจวินิจฉัยชั้นนำหนัก

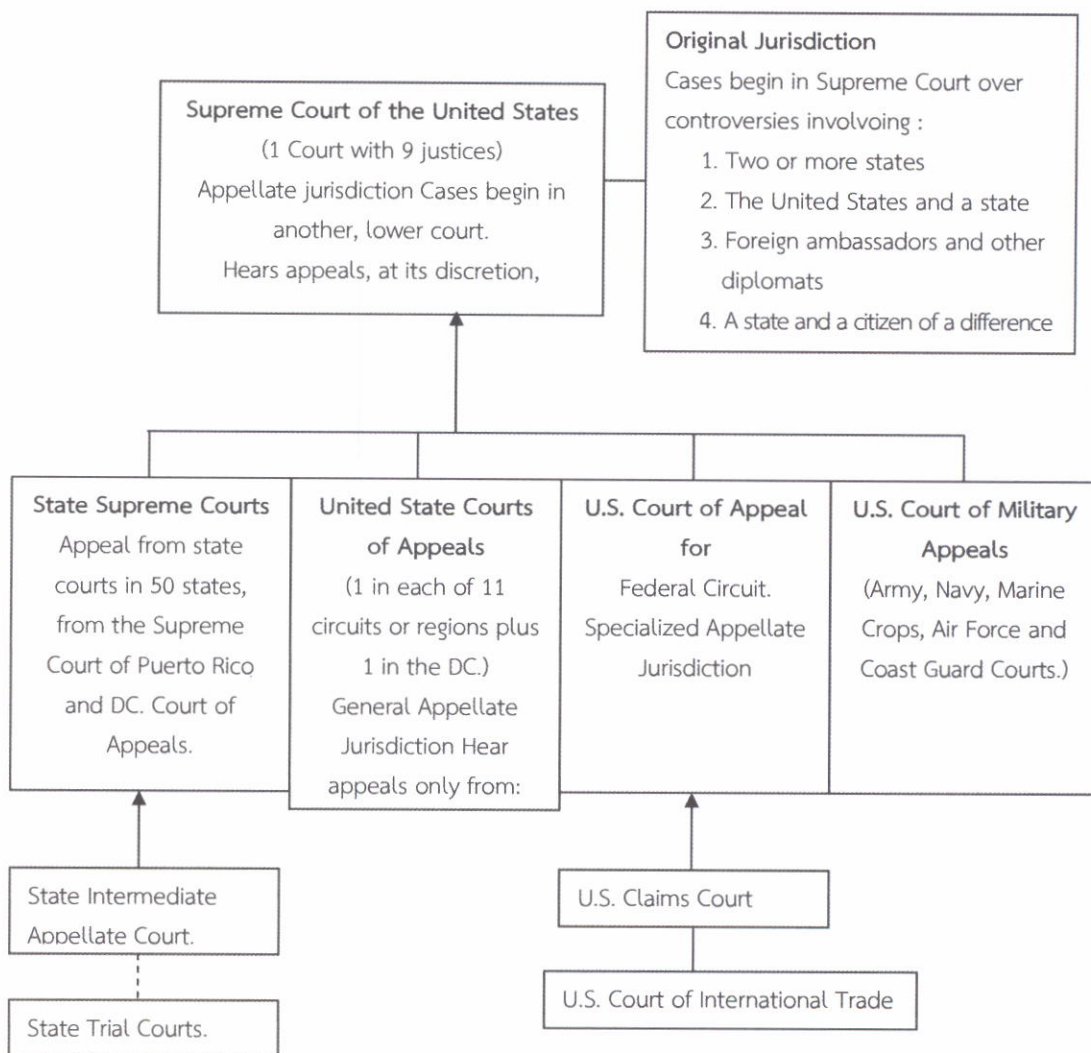
พยานหลักฐานที่จำเลยไม่มีโอกาสถามค้าน ด้วยความระมัดระวังและไม่ควรเชื่อพยานหลักฐานดังกล่าวโดยลำพังเพื่อลงโทษจำเลย ก็ตาม แต่หลักเกณฑ์ดังกล่าวก็มีได้เป็นข้อห้ามเด็ดขาดโดยยังเปิดโอกาสให้ศาลนำพยาน หลักฐานเช่นนี้ไปใช้ประกอบกับพยานหลักฐานอื่นได้ จึงไม่เป็นธรรมแก่จำเลย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ได้รับรองและคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไว้ ไม่ว่าจะเป็ นสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้ง และพยานหลักฐานของตน การมีสิทธิที่จะให้คดีของตนได้รับการพิจารณาคดีที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นธรรม การได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม การมีโอกา สในการต่อสู้คดีอย่างเพียงพอ และการได้รับความช่วยเหลือในทางคดีจากทนายความ อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights – ICCPR) ข้อ ๑๔.๓ อันเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับการพิจารณาต่อหน้า สิทธิที่จะต่อสู้คดีด้วยตนเอง หรือโดยผ่านผู้ช่วยเหลือภายใต้เงื่อนไขเดียวกับพยาน ซึ่งเป็นปรับักษ์ต่อตน พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔๑ จึงเป็นบทบัญญัติแห่ง

กฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล และกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิในกระบวนการยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๗) ทั้งไม่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง

๕.๒ หลักการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพโดยศาล (Judge Made Law)

ด้วยเหตุจากที่รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้ อย่างสั้นๆ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา (The U.S. Supreme Court) จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการตีความรัฐธรรมนูญ รวมถึงการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย ซึ่งเป็นผลมาจากคดีประวัติศาสตร์ในปี ค.ศ. ๑๘๐๓ คือคดี Marbury Madison ที่ศาลได้วางหลักว่า ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกามีอำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย (The Judicial Review) ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติไว้โดยตรง จึงเป็นการวางบรรทัดฐานว่าศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกามีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ และนับจากนั้นมาศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาได้ตีความในความหมายของรัฐธรรมนูญที่เกิดขึ้นใหม่จากคำพิพากษาของศาล เช่น

ระบบศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกา

คำว่า Freedom of Speech ใน รัฐธรรมนูญ ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาแทนที่จะตีความคำว่า Speech แปลว่าคำพูดเท่านั้น กลับตีความให้หมายความรวมถึงการเขียน (Writing)

การกระจายเสียง (Broadcasting) การแพร่ภาพทางโทรทัศน์ (Televising) วิทยุ อินเทอร์เน็ต และอื่นๆ อีกที่จะเกิดขึ้นในอนาคต^{๒๑} ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาจึงมีความยืดหยุ่น

^{๒๑} วิชาญ เครืองาม, วิเคราะห์ผลกระทบตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ, สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ, (กรุงเทพฯ ๖, ๒๕๔๙) ๓๒-๓๓.

ด้วยหลักอันเกิดจากคำพิพากษาของศาลเสมือนหนึ่งว่าศาลเป็นผู้บัญญัติกฎหมาย (Judge Made Law) เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยหลักดังกล่าวนี้ มีปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗ ที่บัญญัติว่า “สิทธิเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง”

กรณีดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๘-๒๒/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เรื่อง คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ที่จะใช้สิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้ โดยให้มีสิทธิสองประการ คือ ๑) ประการที่หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และ ๒) ประการที่สอง สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้ เพราะอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสองนี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่

มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และยื่นคำร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หากได้ตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่ แม้ผู้ร้องได้เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบแล้ว ก็ไม่ตัดสิทธิผู้ร้องที่จะใช้สิทธิในประการที่สองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ เห็นว่าการแปลความดังกล่าวนี้จะสอดคล้องต่อเจตนารมณ์ในมาตรา ๖๘ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นไปเพื่อการรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๘ ที่ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” เนื่องจากการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เลิกการกระทำที่อาจเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้นั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องกำลังดำเนินอยู่และยังไม่บังเกิดผล ศาลรัฐธรรมนูญจึงจะมีคำวินิจฉัยสั่งให้เลิกการกระทำนั้นได้ หากไม่แล้วคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสองนี้ ก็จะไม่สามารถยับยั้งได้ ทั้งสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ นี้ มีหลักการสำคัญมุ่งหมายให้ชนชาวไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องพิทักษ์รักษาการปกครองประเทศให้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มิให้ถูกล้มล้างโดยสภาพจึงเป็นมาตรการในการป้องกันไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้มีโอกาสตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการ

กระทำที่จะเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครอง และการล้มล้างรัฐธรรมนูญมิให้เกิดขึ้นได้ เพราะ หากปล่อยให้เกิดการกระทำที่เป็นภัยร้ายแรงต่อ รัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญ ขึ้นแล้ว ย่อมสุดวิสัยที่จะแก้ไขให้กลับคืนดีได้ เช่นนี้ แล้ว ประชาชนผู้ทราบเหตุตามมาตรา ๖๔ วรรค สอง ย่อมสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ โดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิของตนต่อต้าน การกระทำนั้นได้โดยสันติวิธี

๕.๓ หลักการถอดถอนออกจาก ตำแหน่ง (Impeachment)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกามาตรา ๒ วรรค ห้า และมาตรา ๓ วรรคหก ได้บัญญัติเกี่ยวกับการให้สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจถอดถอนเจ้าหน้าที่ อื่น ๆ (Other Officers) ไว้ กล่าวคือ สภาผู้แทน ราษฎรมีอำนาจฟ้องร้องเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสหรัฐ แต่อำนาจในการถอดถอน (Impeachment) เป็น อำนาจของวุฒิสภาโดยใช้คะแนนเสียง ๒ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกวุฒิสภาที่เข้าประชุม (two-thirds of the members present) สำหรับ ประธานในการพิจารณาถอดถอนออกจากตำแหน่ง นั้น ถ้าเป็นหัวหน้าที่ระดับสูงอื่น ๆ ประธานวุฒิสภา จะเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าเป็นประธานาธิบดี ประธานศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาจะเป็น ประธานในที่ประชุม ถ้าเป็นประธานาธิบดีที่เคยถูก ถอดถอนมี ๒ คนคือ ปี ค.ศ. ๑๘๖๘ ประธานาธิบดี แอนดรู จอห์นสัน และปี ค.ศ. ๑๙๙๙ ประธานาธิบดี บิล คลินตัน ทั้งสองกรณีคะแนนวุฒิสภาไม่ถึง ๒ ใน ๓ จึงไม่สามารถปลดประธานาธิบดีได้ โดย เนื้อหาของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาดังกล่าวมี อิทธิพลต่อรัฐธรรมนูญไทย เพื่อให้มีการถอดถอน

ออกจากตำแหน่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราช- อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ ถึงมาตรา ๒๗๔

๕.๔ หลักความเสมอภาคและหลักการ ห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม (The Equality and The Prohibition of Unjust Discrimination)

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑๔ ได้วางหลักความเสมอภาคและหลักการ ห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมโดยพลเมืองชาว อเมริกันทุกคนจะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมาย อย่างเท่าเทียมกัน (Equal protection of the laws) นอกจากนี้ ยังมีรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ ๒๖ ได้บัญญัติสิทธิผู้ออกเสียง เลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ ๑๘ ปีขึ้นไป โดยหลักการ ของรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกาดังกล่าวมีปรากฏใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐

กรณีดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำ วินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ เรื่อง ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาล รัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ (๑) ว่าพระราชบัญญัติระเบียบ ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความ ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ได้บัญญัติเป็นหลักการ ว่าบุคคลย่อมเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความ คุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน จะเลือกปฏิบัติ

โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการมิได้ และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ได้บัญญัติเป็นหลักการว่าการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้ กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น ทั้งจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้ เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองคนพิการเพื่อ มิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลบังคับใช้ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดความหมายของคนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ พฤติกรรมสติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด ซึ่งความหมายของคนพิการตามพระราชบัญญัติดังกล่าวมีความ

สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “...มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ...” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

๖. บทสรุป

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ เป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่สำคัญอย่างยิ่งทางด้านกฎหมายมหาชน โดยสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจของรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐในการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยมีจุดเด่นที่มีลักษณะสำคัญ คือ

๑. หลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมายและหลักนิติธรรม

๒. หลักการแบ่งแยกอำนาจอริปไตยอย่างเด็ดขาดระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ

๓. หลักประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอริปไตย

๔. หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญและการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

๕. ศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกามีบทบาทสำคัญในการตีความรัฐธรรมนูญอย่างกว้าง ๆ ที่ถือว่าเป็นความก้าวหน้าของรัฐธรรมนูญ

๖. หลักการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ โดยต้องได้รับการให้สัตยาบันโดยรัฐสภามลรัฐ

๗. หลักการแบ่งสรรอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางกับรัฐบาลมลรัฐ

๘. หลักเสรีนิยมแบบประชาธิปไตย

๙. หลักการอยู่ร่วมกันของพหุบุคคลที่มีความแตกต่างด้านเชื้อชาติและธรรมเนียมปฏิบัติ

๑๐. หลักความเป็นเอกภาพของคนอเมริกันภายใต้คำที่ว่า “เราคือประชาชนแห่งสหรัฐอเมริกา (we are the people of the United State of America)”

รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ ถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษรฉบับแรกและเก่าแก่ที่สุดในโลก ประกอบด้วยคำปรารภและเนื้อหาว่าด้วยฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ การปกครองรัฐบาลกลางและรัฐบาลมลรัฐ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ การใช้หนี้ของรัฐบาล และการให้สัตยาบันรัฐธรรมนูญ และถือได้ว่าเป็นความทันสมัยและก้าวหน้าอันเนื่องมาจากบทบาทของศาลสูงสุดของสหรัฐอเมริกาในการตีความรัฐธรรมนูญด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา ค.ศ. ๑๗๘๗ จึงเป็นแม่แบบของรัฐธรรมนูญของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

กุลพล พลวัน. สิทธิมนุษยชนกับสภาประชาชน : ที่มาของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (กรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๒๗)

ชัยอนันต์ สมุทวณิช, ประชาธิปไตย สังคมนิยม คอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย (กรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๑๙)

ลิขิต วีรเวศิน, ลัทธิเสรีนิยมกับระบอบประชาธิปไตยตัวแทน (กรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๔๗)

โกคิน พลกุล และชาญชัย แสวงศักดิ์, หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น (กรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๔๙)

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, กฎหมายมหาชน เล่ม ๑ (สำนักนิติธรรม, ๒๕๓๘)

พฤทธิสาธณ ชุมพล, ไขข้อสงสัยประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ ฯ, ๒๕๔๑)

วิชัย ตันศิริ, วิวัฒนาการของระบอบประชาธิปไตย (กรุงเทพฯ ๑, ๒๕๔๘)

วิษณุ เครืองาม, วิเคราะห์ผลกระทบตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ, สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (กรุงเทพฯ ๑, ๒๕๔๙)

วิทยานิพนธ์และงานวิจัย

จักรกฤษณ์ กาญจนศุภนย์. วิทยานิพนธ์ “การจำกัดสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลโดยกฎหมาย” (ภาควิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔)

ประเสริฐ สุขสบาย. เรียบเรียงจากรายงานการศึกษาวิจัยเรื่องกฎหมายที่มีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ (มูลนิธิสถาบันวิจัยกฎหมาย, กรุงเทพฯ ๑)

ภาษาต่างประเทศ

Aristotle. *Politics*, Benjamin Sowett Translated (New York, U.S.A., 1943)

Arend Lijphart, *Patterns of Democracy* (1999)

Chioryang Li, *The Fao Encounters the west* (1999)

Jean Jacques Rousseau. *The Social Contract*, Maurice Cranston Translated (London, 1968)

John Lock, *Second Treatise of Civil Government* J.W. Gough edited (London, 1960)

The Constitution of the United States of America 1787.

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๕/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๕

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๑๘-๒๒/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๕

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๔/๒๕๕๖ ลงวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๖

